

Innst. S. nr. 264

(2001-2002)

Innstilling fra næringskomiteen om et mindre og bedre statlig eierskap

St.meld. nr. 22 (2001-2002)

Til Stortinget

DEL I - ET MINDRE OG BEDRE STATLIG EIERSKAP

Regjeringen legger med dette fram for Stortinget en melding om en samlet politikk for statens eierskap i næringsvirksomhet.

1. KOMITEENS GENERELLE MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Bendiks H. Arnesen, Grethe Fossli og Aud Gaundal, fra Høyre, Silja Ekeland, Ivar Kristiansen og Egil Hestnes, fra Fremskrittspartiet, Øystein Hedstrøm og Lodve Solholm, fra Sosialistisk Venstreparti, Åsa Elvik og Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Olaf Gjedrem og Svein A. Roseth og fra Senterpartiet, Marit Arnstad, viser til St.meld. nr. 22 (2001-2002) Et mindre og bedre statlig eierskap.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, vil innledningsvis peke på at statens eierrolle er blitt endret. Statlig eierskap var i visse selskaper opprinnelig et virkemiddel for å sikre statlig styring og kontroll over viktige deler av norsk næringsliv. En rekke forhold, bl.a. globaliseringen og handels- og folkerettslige forpliktelser har imidlertid endret forutsetningene for den eierrollen som staten kan spille. Samtidig blir det særlig viktig, spesielt for små land som Norge, å legge forholdene til rette slik at vi gjennom langsiktige industrielle eiere kan sikre verdiskaping og utvikling av arbeidsplasser.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at denne utviklingen gjenspeiles i de endringene Regjeringen har gjort når det gjelder organiseringen av det statlige eierskapet.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, vil peke på at i forbindelse med behandlingen av Nærings- og handelsdepartementets budsjett for 2002, jf. Budsjett-innst. S. nr. 8 (2001-2002) viste et flertall i komiteen, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, til at Stortinget ved en rekke anledninger de siste årene hadde tatt stilling til omfanget av statlig eierskap i enkelte norske industriselskaper. Flertallet uttalte videre at

"man vil understreke betydningen av at Stortinget på et mer prinsipielt grunnlag får drøfte problemstillinger knyttet til utøvelsen og omfanget av statlig eierskap før det gis nye tilsagn om endringer i statens eierposisjoner. Spørsmål som flertallet mener bør drøftes videre er bl.a. hvordan staten kan utøve et mer profesjonelt eierskap, hvordan det kan sikres et aktivt privat eierskap og hvordan norske institusjonelle investorer kan utvikles.

Flertallet mener det heller ikke kan utelukkes at særlige situasjoner kan oppstå som kan aktualisere salg av eierandeler eller utvanne eierskapet i andre selskaper. Flertallet forutsetter at Regjeringen eventuelt kommer tilbake til Stortinget med dette på egnet måte."

Flertallet fremmet følgende forslag:

"Det tas stilling til forslag om å gi Regjeringen fullmakt til salg av statens aksjer slik det foreslås i St. prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2001-2002), gjengitt i forslag til vedtak XII først etter at Stortinget har behandlet Regjeringens bebudede eierskapsmelding."

Forslaget ble vedtatt med 58 mot 38 stemmer.

Flertallet vil imidlertid understreke at selv om statens eierrolle er endret, betyr de økte krav til kunnskap og kompetanse at behovet for en aktiv offentlig politikk ikke nødvendigvis blir mindre i kunnskaps-

økonomien enn i industrisamfunnet. I flere land har staten spilt en aktiv rolle i omstilling til mer kunnskap-sintensiv virksomhet. Dette gjelder bl.a. USA og Irland. Betydelige endringer har også skjedd i mange andre land.

Flertallet vil videre peke på at de store oljeinntektene på statens hånd innebærer at Norge står overfor en særnorsk situasjon. Staten vil uansett forbli en stor eier i overskuelig framtid.

Flertallet mener det er viktig at disse utviklings-trekk danner bakgrunn for diskusjonen om den framtidige eierskapspolitikken.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at det i Sem-erklæringen, som er det politiske grunnlaget for Samarbeidsregjeringen, slås fast at statlige virksomheter ikke skal tilby produkter og tjenester på rene markedsmessige vilkår som private kan gjøre like godt eller bedre. Disse medlemmer mener at i de fleste tilfeller kan fellesskapets interesser ivaretas like godt eller bedre gjennom utformingen av lovverk, rammebetingelser og utøvelse av kontrollmyndighet, som gjennom statlig eierskap. Disse medlemmer mener derfor at der det ikke foreligger spesielle begrunnelser for statlig eierskap bør staten selge seg ut. Disse medlemmer påpeker likevel at det ikke skal ligge noe pålegg om bruk av fullmakter til å selge seg ned i statlig virksomhet. Gjennomføringen av eventuelle endringer i statens eierandeler i de enkelte selskaper vil særlig ta utgangspunkt i å sikre det enkelte selskaps industrielle og strategiske utvikling - slik at selskapenes arbeidsplasser sikres på best mulig måte - og å ta vare på og utvikle statens verdier.

Disse medlemmer mener det er et generelt trekk at det offentlige eierskapet er blitt mer forretningsmessig motivert. Disse medlemmer viser til at verdien av de statlige aksjepostene på Oslo Børs i dag utgjør rundt 250 mrd. kroner. Disse medlemmer mener at for å sikre at de statlige aksjonærverdiene blir forvaltet best mulig er det viktig at forvaltningen av statlige selskaper får en profesjonell organisering og at de får rammebetingelser som er tilpasset de krav som stilles. Disse medlemmer mener derfor staten må ha et gjennomtenkt og bevisst mål for eierskapet, og klare retningslinjer for forvaltningen.

Disse medlemmer viser til at viktige begrunnelser som har vært fremført for statlig eierskap har vært kontroll med viktige naturressurser, arbeidsplasser i distriktene og virksomhet som har vært oppfattet som statlige oppgaver. Disse medlemmer vil imidlertid vise til at vi i dag ser at slike hensyn mer og mer blir ivaretatt via lover og forskrifter, konsesjonsbetingelser og andre former for regulering.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen i stortingsmeldingen vurderer behovet for statlige eierandeler i hvert enkelt selskap der staten i dag har eierinteresser. Det fremmes således ingen forslag til fullmakter, men anbefalinger om fremtidige rammer

for statlige eierandeler. Regjeringen vil først komme tilbake med konkrete forslag til fullmakter etter at Stortinget har gitt sine signaler gjennom behandlingen av eierskapsmeldingen.

Disse medlemmer finner samtidig grunn til å understreke at Regjeringen i vurderingen av hvordan og i hvilket omfang det statlige eierskapet bør reduseres, vil ta nødvendige hensyn til selskapenes forretningsmessige utvikling og ivaretagelsen av statens verdier. Eventuelle fullmakter vil ikke bli benyttet uten at disse hensynene fullt ut er ivaretatt.

Disse medlemmer mener at til tross for at det er en målsetting for Samarbeidsregjeringen å redusere det statlige eierskapet, vil staten ha og beholde eierandeler i norsk næringsliv i lang tid fremover. Disse medlemmer er derfor svært fornøyd med at Regjeringen i meldingen retter oppmerksomheten mot spørsmålet om hvordan staten bør eie. Disse medlemmer vil påpeke at med den beslutningsstruktur staten i dag har, er det svært krevende for departementet som eier å treffe avgjørelser så raskt som ønskelig. Dette har sitt utgangspunkt særlig i konstitusjonelle forhold og kravet om at Stortinget skal treffe avgjørelser i viktige saker. Stadig høyere forandringstakt i bedriftenes markeds- og konkurranseforhold krever at eierne i økende grad deltar i endringsprosesser. Det kan dreie seg om kapitalforhøyelser, fusjoner, fisjoner, mv. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til at blant de 16 selskapene hvor NHD forvalter eierinteresser, har det over de siste to årene inntruffet forhold som har krevd aktive eierdisposisjoner i 12 av disse selskapene. Beslutningsstrukturen bør tilpasses på en bedre måte til de krav som stilles til en god utøvelse av eierskap. Dette dreier seg i stor grad om hvilke fullmakter Stortinget er villige til å gi Regjeringen og den konstitusjonelt ansvarlige statsråd.

Disse medlemmer viser til at så lenge staten er deleier i flere av landets største selskaper forventes det at staten stiller krav til selskapets ledelse og er i stand til å fatte raske beslutninger om eierdisposisjoner. Det skal være en klar rollefordeling mellom eier, styret og daglig ledelse, i samsvar med aksjelovens regler. Et hovedprinsipp er at selskapenes virksomhet skal baseres på forretningsmessig drift; de skal være effektive og lønnsomme. Disse medlemmer mener staten skal stille konkrete krav til avkastning og utbytte fra de enkelte bedriftene, og at Regjeringen i denne sammenheng bør legge vekt på å utvikle metoder og rutiner for oppfølging av lønnsomhet og verdiutvikling, samt evaluering av styrende organer i statlig eide selskaper. Gjennom en videreutvikling og skjerping av de krav staten som eier stiller til selskapenes ledelse om utvikling av aksjonærverdier vil selskapene ha press på seg til å være aktive bl.a. i nødvendige endringsprosesser.

Medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet meiner at det sjølv sagt ikkje er eit mål i seg sjølv at staten skal eiga mest mogleg i norsk næringsliv. På den andre side, har den norske staten spela ei sentral

rolle i utviklinga av det næringslivet me har her i landet. At staten har vore med også på eigarsida, har vore heilt avgjerande for oppretting og utvikling av mange viktige norske verksemdar. Særleg i bransjar som har vore og er svært viktige for Noreg, har statleg engasjement spela ei avgjerande rolle. Etter desse medlemmene sitt syn må statleg eigarskap spela ei viktig rolla også i framtidig næringspolitikk. Det er difor ikkje eit mål i seg sjølv at staten skal selja seg ned i norsk næringsliv.

På grunn av store oljeinntekter vil Noreg i lang tid ha rikeleg tilgang på kapital. Gjennom oljefondet vil store delar av denne kapitalen bli plassert i utanlandsk næringsliv. Det bør etter desse medlemmene sitt syn vera eit mål at noko av nasjonen sin kapitalrikdom også vert tilgjengeleg for norsk næringsliv.

Desse medlemmene vil oppretthalde eit framtidretta konkurransekraftig næringsliv. Dette næringslivet skal sikra interessante arbeidsplassar for innbyggjarane i landet og inntektsgrunnlag for framtidige generasjonar.

For å sikra kontroll med eiga framtid er det viktig at sentrale verksemdar vert styrt med ståstad i norsk røyndom. Me må etter desse medlemmene sitt syn unngå å bli eit land der næringslivet i for stor grad består av filialar som vert styrt frå utlandet. Landet må ha førande verksemdar med sentrale funksjonar som hovudkontor og FoU-verksemd lokalisert i Noreg. Det er bare eigarskap som gir grunnlag for slik styring, og Noreg har som nasjon no finansiell handlefridom til å sikra det nødvendige eigarskapet. Svært stor del av den norske sparinga skjer på statleg hald og den finansielle "muskelen" er konsentrert hos staten. Privat norsk eigarskap er avgrensa. Det er difor no bare eit aktivt statleg eigarengasjement som kan sikra det nødvendige eigarskapet. Dette står ikkje i motstrid til at ein på sikt kan byggja opp sterke private eigarmiljø.

Desse medlemmene er samde i at det er viktig å styrka det langsiktige private eigarmiljøet i Noreg, men det er også viktig å erkjenne at staten er, og i svært lang tid vil vera, den største og viktigaste eigaren i næringslivet vårt. Det er difor svært viktig at staten utøver profesjonelt og aktivt eigarskap. Det er også viktig at dei verksemdene staten eig heilt eller delvis, får høve til å utvikla seg, både operasjonelt og finansielt. I ein stadig meir globalisert økonomi er storleik viktig. Tilgang på nødvendig kapital er avgjerande.

Desse medlemmene vil visa til sine merknader under pkt. 7.2 der det vert gjort framlegg om å sette ned eit offentleg utval til å sjå på betre måtar å organisera offentleg eigarskap på.

Regjeringa gjer framlegg om at staten skal selja seg ned til $\frac{1}{3}$ i strategisk viktige selskap. Grunnen til at ein vil halde på $\frac{1}{3}$ er den negative kontrollen det gir. Etter desse medlemmene sitt syn, bør ein unngå å hamna i ein minimumsposisjon dersom ein meiner selskapet er strategisk viktig. Ved berre å eiga $\frac{1}{3}$ av aksjane i eit selskap, vil staten lett koma i ein pressa situasjon dersom dei andre eigarane samlar seg. Eit døme på ein slik

situasjon kan vera eit bod på heile selskapet. Dersom staten berre eig minimum av det ein treng for å ha negativ kontroll, vil ein også vera forhindra frå å nytta aksjane til å handla med.

Desse medlemmene meiner at ein i denne type selskap difor bør ha ein buffer. Denne bør vera på minst 10 pst. Det vil seie at staten ikkje bør eiga mindre enn 44. pst. i strategisk viktige selskap. Desse medlemmene er generelt skeptisk til nye fullmakter til nedsalg, men vil opna for redusert statleg eigardel som fylgje av samanslåingar og oppkjøp.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil ta utgangspunkt i den reelle situasjon når det gjelder eierskap, nemlig at staten er meget formuende, mens private kapitalmiljøer og private eiere har begrenset kapital i forhold til statens rikelighet. Når disse medlemmer i tidligere tider var sterk tilhenger av å selge aksjer i bedrifter som burde og kunne drives av private, skyldes det også i betydelig grad et ønske om å benytte salgsinntektene til andre og mer presserende offentlige investeringsformål som veibygging, bygging av skoler, helseinstitusjoner, eldreomsorgsinstitusjoner, m.m., eller som grunnlag for å begrense skatte- og avgiftstrykket. Etter hvert som bl.a. olje- og gassinntektene har vokst er imidlertid situasjonen endret idet det ikke lenger er mangel på penger som styrer investeringsnivået i offentlig sektor.

Det er således nå oppstått en situasjon hvor staten eier aksjer i utenlandske selskaper for flere hundre mrd. kroner i tillegg til at staten også er en betydelig aksjonær i norske selskaper, også flere børsnoterte. Den statlige andelen av de børsnoterte aksjer er også økt radikalt som følge av børsnoteringen av Statoil og Telenor og vil også øke hvis Statkraft og Cermaq blir børsnotert.

Disse medlemmers viktigste kritikk mot det statlige eierskap er derfor nå at dette er et direkte statlig eierskap med betydelig mulighet for at et slikt direkte eierskap svekker selskapenes omdømme i aksjemarkedet, samt at departementer, regjering og nasjonalforsamling er dårlig egnet til å utøve et fornuftig og profesjonelt eierskap og fordi det offentlige beslutningssystem også hindrer rasjonell og forretningsmessig opptreden.

Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets program om "Statlig Eierskap - Maktspredning og pensjonssikring" som gir en detaljert forklaring og oppskrift for en fornuftig omdannelse av det direkte statlige eierskap til et indirekte eierskap i fondskonstruksjoner knyttet til statens pensjonsforpliktelser, samt en viss overføring av aksjer direkte til de reelle eiere: den norske befolkning.

Flere utfordringer for det norske samfunn burde i forbindelse med behandlingen av denne saken kunne funnet en fornuftig løsning. Det tenkes her på utfordringen om å sikre en bedre tilgang på forretningsmessig styrt og forvaltet risiko-, gründer, såkorn- og inkubatorkapital til nyetablering av arbeidsplasser over det

ganske land, behovet for at det blir etablert en fornuftig og konkurransedyktig næringsstruktur for de viktigste bransjer i en europeisk og globalisert fremtid med bedrifter med hovedkontor i Norge og en fondssikring av statens pensjonsforpliktelser, samtidig som det negative med direkte statlig eierskap elimineres.

Disse medlemmers løsning på disse utfordringer er følgende:

Bedring av risikokapitaltilgangen til gründer-, inkubator-, venture-, nyskappingsvirksomhet sikres gjennom SND-Invest og Argentum A/S med en forsvarlig basiskapital som styres på forretningsmessig grunnlag, men med en betydelig risikoprofil og i et kortsiktig og mellomlangt tidsperspektiv og begrenset til i hovedsak norske bedrifter i Norge. Når bedrifter når en modenhet og er i driftsfasen selger disse seg ut for eksempel i forbindelse med børsnotering. Avkastningen av fondet legges til fondets egenkapital.

Sikring av en fornuftig næringsstruktur kan styrkes ved at det etableres et strukturfond av betydelig størrelse hvor en betydelig del av statens aksjer kan plasseres sammen med en betydelig egenkapital. Et slikt strukturfond skal virke som en langsiktig aktiv eier med vedtektsbestemmelser med et nærmere spesifisert formål om å bidra til en rasjonell og fornuftig struktur i norsk næringslivs viktigste bransjer i et europeisk og globalisert marked. Avkastningen av fondet legges til fondets egenkapital. Fondet holdes helt adskilt fra myndighetene, og valg av styre kan gjøres fra forskjellige organisasjoner eller foreninger i et bredt sammensatt representantskap og med en administrasjon som skal arbeide etter sunne forretningsmessige og profesjonelle prinsipper og med fornuftig risikoprofil. Et slikt strukturfond kan etableres ved å bygge på Folketrygdfondets nåværende organisasjon og virksomhet, men med endrede vedtekter i samsvar med det som her er nevnt. De internasjonale markedsaktører ser nemlig ikke på Folketrygdfondet som staten, men som en privat aktør på linje med forsikringsselskapers aksjeporfølger som også opptrer som aktive eiere i større strukturspørsmål.

Når det gjelder sikring av en del av landets pensjonsforpliktelser kan det sikres ved å omdanne Petroleumsfondet til et reelt pensjonsfond, basert på en betydelig del av porteføljeforvaltning med minimal eller begrenset risikoprofil. Pensjonsfondets avkastning knyttes til statens pensjonsforpliktelser, og fondet får tilførsler fra statsbudsjettets overskudd etter at alle inntekter fra også olje- og gassvirksomheten inngår i budsjettet på normal måte. Når så midler er overført fondet, er de øremerket pensjonsformål og således stengt for muligheten for andre politiske formål etter modell av Alaskas tilsvarende fond. Den ordnes ved grunnlovsbeskyttelse. Gjennom vedtektene kan det reguleres om midler kan plasseres i aksjer på Oslo Børs, nordiske børser, europeiske børser og overnasjonale børser og hvor mye av midlene som skal være i obligasjoner, m.m. Endringer i rammene for plassering med

øvre og nedre grenser i prosent av kapitalen bør kunne endres av vanlig flertall i Stortinget, for eksempel i forbindelse med behandlingen av nasjonalbudsjettene. Det vil muliggjøre styring i stort, men ikke i smått, idet alle investerings- og plasseringsbeslutninger vil bli truffet av administrasjonen og styret i fondet.

I sum vil dette skape et helhetlig system som ivaretar hensynet til en styrket tilgang på risikokapital, bedre muligheter for utvikling av en fornuftig, langsiktig næringsstruktur og et delvis fondsbasert pensjonssystem, som også i sum vil eliminere det direkte statlige eierskap. Det avgjørende er imidlertid at fondssystemet må etableres før nedsalg og overføring av aksjer fra staten til fondene.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti vil innledningsvis peke på det forhold at den vestlige økonomien i økende grad er preget av globalisering, gjennom integrasjon mellom internasjonale foretak. Integrasjonen øker ved at selskaper i vestlige land i økende grad handler med hverandre, og i økende grad eier hverandre. Denne integrasjonen har positive og negative sider.

Disse medlemmer mener at den positive siden knyttet til handel og integrasjon er at teknologi og nyskaping spres raskere, og dermed sørger for produktiv utvikling i flere land og områder enn de som først utviklet kunnskapen, for eksempel gjennom spredning av maskiner, materialer og utstyr.

Disse medlemmer mener at de mest negative sidene ved økt integrasjon er knyttet til at det i stor grad er de vestlige land som integreres i en slik prosess, på bekostning av utviklingsland som i større og større grad blir hengende etter. Vestlige lands beskyttelse av seg selv, enten direkte gjennom patentering, eller indirekte gjennom handelshindre, innen livsviktige områder som mat, medisin og energiteknologi gjør at skillet mellom nord og sør forsterkes, og at liv går tapt. Statens eierskapspolitikk kan ikke vurderes uavhengig av de medmenneskelige forpliktelser Norge har som et rikt og utviklet land.

Økonomisk integrasjon har også den følgen at plutselige negative sjokk i ett land eller ett foretak får umiddelbare konsekvenser i mange andre land og foretak. Internasjonal økonomisk integrasjon innebærer dermed risiko for raskere og mer omfattende endringer enn tidligere, forsterket av en kontinuerlig og tidvis radikal teknologisk utvikling. Disse flyktige rammevilkårene gjør at behovet for langsiktighet gjennom stabile rammer for fremtidsrettet kompetanseoppbygging er større enn noen gang. Det er i lys av dette disse medlemmer vurderer Regjeringens eierskapsmelding.

Disse medlemmer mener at behovet for langsiktighet gjennom stabile rammer for fremtidsrettet kompetanseoppbygging er større enn noen gang. Disse medlemmer er på denne bakgrunn overrasket og sterk kritisk til Regjeringens argumentasjon for statlig nedsalg og omdannelser.

Disse medlemmer registrerer at i en integrert, vestlig konkurranseøkonomi er spørsmålet om hva som best mulig sikrer utvikling og lønnsomhet ofte på dagsorden. Så også i Norge. Men mens mange mener at økt konkurranse og privat eierskap i seg selv øker bedriftenes evne til utvikling, viser et økende antall studier at lokal kompetanse, nyskapingsevne, innovasjon og teknologisk endring er de viktigste indre forholdene som fornyer og forsterker bedriftene og økonomien. Det at bedrifter konkurrerer på innovasjon og utvikling av nye prosesser og markeder, fremfor å være volumtilpassere som konkurrerer på like vilkår med faste produkter og prosesser, har flere viktige implikasjoner for hvordan man forstår konkurranse mellom bedrifter, og dermed også hvordan statens eierskaps- og næringspolitikk bør utformes.

Disse medlemmer mener at et innovasjons- og nyskapingperspektiv må danne utgangspunktet for forståelsen av økonomien, og at forståelsen av innovasjonsøkonomi betyr at konkurransevnen hele tiden må utvikles gjennom fornyelse og innovasjon. Statens eierskaps- og næringsutviklingspolitikk må i mye større grad være teknologipolitisk orientert. Statens næringspolitikk må innrettes på en slik måte at den stimulerer til nyskaping og innovasjon, og ikke være på en slik måte at utvikling sementeres, f.eks. ved å konservere tradisjonelle produkter og måter å produsere på. Derfor er også god politikk overfor utviklingsland knyttet til å sørge for både teknologispredning og utvikling av god mottakerkompetanse i disse områdene.

Disse medlemmer peker på at perspektivet om at kompetanse, innovasjon og teknologisk utvikling er å betrakte som motor for bedrifts- og samfunnsutvikling - med de implikasjoner det har for sysselsetting, verdiskaping, internasjonal konkurransevne, produktutvikling og velferd - har viktige implikasjoner for eierskap. Disse medlemmer mener på bakgrunn av det ovenstående at nødvendigheten av privat drift og eierskap er av mindre betydning for et selskaps utvikling, så lenge perspektivet om kompetanseutvikling og innovasjon i samfunnet og bedriften er bevart. Internasjonale studier bekrefter at det slett ikke kan dokumenteres at land med mer markedsrettete økonomier, som USA og Storbritannia, har hatt noen raskere økonomisk utvikling enn land med blandingsøkonomier hvor det statlige engasjementet har vært høyere, som Frankrike og Tyskland.

Disse medlemmer kan på denne bakgrunnen ikke se at Regjeringen har funnet frem til overbevisende argumentasjon for hvorfor privatisering er nødvendig. Regjeringen viser i sin argumentasjon til påstanden om at det statlige eierskapet ikke er godt nok, uten å kunne gi noen god empirisk dokumentasjon for denne påstanden. Disse medlemmer vil uansett understreke at om statens eierskap ikke er godt nok, påligger ansvaret ingen andre enn Regjeringen selv å sørge for at eierskapet er godt.

Disse medlemmer vil understreke at St.meld. nr. 22(2001-2002) kun refererer én kilde som påstår at kvaliteten på norske statseide bedrifter er dårlig (Roland, Norman og Reve (2001)). I boka måles omsetningsutvikling og lønnsomhet i statsbedrifter mot omsetningsutvikling og lønnsomhet i privateide bedrifter. Det som imidlertid svekker undersøkelsen er for det første at en rekke av de største og mest lønnsomme statsbedriftene ikke er tatt med (Statkraft SF, Statoil ASA, Norsk Hydro ASA, Telenor ASA). For det andre tas det ikke hensyn til om bedriftene i utvalget har oppnådd viktige samfunns mål og verdier, som distriktsarbeidsplasser, forskning og utvikling, miljøresultater, kompetanseutvikling eller infrastruktur. Disse medlemmer mener derfor at Regjeringens påstand om at statsbedrifter har en svak økonomisk utvikling er både feil og irrelevant. Disse medlemmer vil videre peke på at underlagspublikasjonen i stor grad er finansiert av næringslivet, bl.a. ABB AS, Elkem ASA, tidligere Kredittkassen, NHO, Norges Rederiforbund, Norske Skog og Orkla, og i tillegg i hovedsak redigert av forfattere som i lang tid har hatt økt konkurranse og redusert statlig eierskap som politisk agenda for sin virksomhet som forskere. Disse medlemmer mener dette er et for tynt kunnskapsgrunnlag å foreslå utsalg i størrelsesorden 70-80 mrd. kroner på.

Disse medlemmer vil nevne at Regjeringen selv viser til en oversikt som sier at statseide selskaper har hatt en børsavkastning tilsvarende private selskaper de siste årene. Når Kongsberg Gruppen ASA, Statoil ASA, Telenor ASA og Norsk Hydro ASA samtidig har blitt internasjonale, høyteknologiske selskaper under statlig eierskap, og når statens Folketrygdfond er ett av de fondene som har hatt best utvikling de siste årene, mener disse medlemmer at sammenhengene mellom eierskap, kompetanse og utvikling er mer komplekse og mindre sort-hvitt enn det Regjeringen har forstått.

Disse medlemmer er overrasket og sterk kritisk til Regjeringens intensjon om at privatiseringen skal knyttes til skattelette for de rikeste, for å sikre norsk eierskap. Regjeringens varslede kutt i formueskatten, både uttrykt i St.m. nr. 22 (2001-2002), i Sem-erklæringa og som en del av bakgrunnen for mandatet til Skauge-utvalget, betyr i praksis at de rikeste får aksjene gratis, ved at de får aksjer som kvittering for den skatten de egentlig skulle betale. Dette er en formueoverføring fra stat til de aller rikeste private som disse medlemmer ikke finner noen saklig argumentasjon for. For å understreke dette ytterligere, vil disse medlemmer vise til Stein Hauglid i Dagens Næringsliv, som i en kommentarartikkel 23. mars 2002 skriver at

"Investorene som nå roper på staten, handler hvert år aksjer i utlandet for adskillige milliarder. Norske bedrifter eier aksjer for 210 mrd. kroner i utlandet i 1998. De eier neppe mindre i dag".

Disse medlemmer vil påpeke at forslaget om et stort nedsalg av statens aksjer kommer i en periode der Regjeringen og stortingsflertallet mener at staten må plassere en del av sine inntekter som fond i utlandet. På denne bakgrunnen synes forslagene å være mer preget av ideologi enn av faktiske behov.

Disse medlemmer mener at behovet for engangsinntektene fra et slikt salg i dag som Regjeringen foreslår, må vurderes opp mot de langsiktige, faste inntektene som staten vil trenge fremover, i første rekke pga. eldrebølgen. På denne bakgrunnen konkluderer disse medlemmer med at Regjeringens vurdering av behovet for nedsalg er uklok og på ingen måte står i sammenheng med statens langsiktige velferdsforpliktelser.

Disse medlemmer vil derfor oppsummere med at det ikke finnes noen gode grunner for å gjennomføre Regjeringens foreslåtte privatisering, og vil i all hovedsak gå imot Regjeringens forslag om nedsalg og privatisering.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Regjeringens melding om eierskap, St.meld. nr. 22 (2001-2002) Et mindre og bedre statlig eierskap, sendes tilbake til Regjeringen."

Komiteens medlem fra Senterpartiet er av den oppfatning at det er gjennom samspillet mellom en aktiv nasjonalstat, privat næringsliv og statlige eierinteresser i strategisk viktige sektorer at man best kan trygge norske ressurser og interesser på globale markeder. Dette medlem vil i denne sammenheng peke på ønsket om å legge bedre til rette for aktivt privat eierskap i Norge. Det er særlig grunn til å understreke at man i Norge står overfor det problem at det ikke har vært mulig å kanalisere tilstrekkelig kapital til norske bedrifter selv om både behovet er til stede og kapital tilgjengelig.

Dette medlem viser til at en gunstig næringsutvikling ikke nødvendigvis er avhengig av om eierskap er privat eller offentlig, men av hvordan eierskapet utøves. Samfunnet er tjent med et stabilt og langsiktig eierskap hvor klare mål ligger til grunn for offentlig eierskap. Et statlig eierskap av noe varighet bør være aktivt og profesjonelt.

Dette medlem vil understreke at både forvaltning av naturressurser, drift av infrastruktur og virksomhet knyttet til forsvar og sikkerhet er områder hvor det ligger godt til rette for offentlig eierskap og hvor dette kan være avgjørende for å sikre nasjonalt eierskap, likeverdige tilbud, samt utvikling av teknologi og kompetanse i Norge. Dette medlem vil understreke at en rekke av høringsinstansene har understreket den positive rolle staten har spilt og kan spille som en stabil eier som gir bedriftene rom for nødvendige omstillinger.

Dette medlem vil peke på at det offentlige skal ha klart definerte mål med sitt eierskap. Det er en utfordring for staten å sørge for at virksomhet med en stor

offentlig eierandel ikke blir administrasjons- eller minoritetsstyrt. Der det er formålstjenlig med offentlig eierskap bør eierandelen være stor nok til å sikre reell innflytelse. Dette medlem vil understreke den store variasjonen av virksomhet hvor det offentlige har eierinteresser og vil påpeke at det er behov for ulik eierforvaltning alt etter hvilket formål virksomheten har. For bedrifter med forretningsmessige mål må målene utformes annerledes enn for monopolbedrifter eller virksomhet med samfunnsmessige oppgaver. Dette medlem ser det som hensiktsmessig at man har tydelige politiske mål for virksomheter med samfunnsmessige oppgaver og at dette nedfelles i vedtektene for selskapene. For monopolbedrifter og infrastrukturbedrifter må staten nedfelle strategiske mål som angir klare rammer for den virksomhet som skal utøves.

Dette medlem er av den oppfatning at man for sitt eierskap i forhold til forretningsmessig virksomhet burde vurdere en forvaltningsmodell lik den man har i Singapore. Det vil si et eget selskap underlagt finansdepartementet som har et todelt mål for sin eierrolle; å drive best mulig forretningsmessig til beste for landet. I dette inngår blant annet ønske om å beholde hovedkontor, forskning og utviklingsoppgaver nasjonalt.

Dette medlem vil understreke behovet for å bygge opp privat kapital i Norge som uavhengig av et eventuelt statlig nedsalg kan bidra til en mer robust industriell struktur. I denne sammenheng er både skattemessige forhold og oppbygging av kapital viktig. Dette medlem ser det som viktig at det utvikles et sett av virkemidler både rettet inn mot nyskaping og etablering og de "modne" bedriftenes behov i så måte. Slike virkemidler bør omfatte styrking av eksisterende virkemidler så vel som etablering av nye. Virkemidler som er rettet inn mot områder av landet med en svak kapitaltilgang bør prioriteres.

2. EIERSKAP OG VERDISKAPING

2.1 Sammendrag

For å bidra til det norske velferdssamfunnet er det viktig at næringsvirksomhet eies og drives på en måte som over tid best bidrar til den samlede verdiskaping i landet. Det er i den forbindelse ikke noe mål i seg selv at staten eier næringsvirksomhet.

Flere studier peker på at erfaringene med statlig eide bedrifter er blandede. Noen studier trekker frem konflikter mellom fordelingspolitikk og bedriftsøkonomi som kan oppstå når staten driver næringsvirksomhet. Regjeringen ønsker større klarhet rundt og avstand mellom statens eierrolle på den ene side og statens ulike myndighetsroller på den annen side. Verken forskning eller erfaring gir klare svar på hvilke type eiere som er best egnet til å sikre langsiktig lønnsomhet og konkurransedyktighet. Det synes imidlertid som at et bredt mangfold, kombinasjoner av eiere og eiertyper skaper et godt miljø for høy verdiskaping, og at aktiv eierstyring påvirker lønnsomheten positivt. God

eierstyring forutsetter en kombinasjon av kapital og kompetanse. Eiere som eier direkte framfor indirekte, synes å bidra mer til effektiv eierstyring og økt lønnsomhet. At privat direkte eierskap gir større lønnsomhet enn institusjonelt eierskap, er et av de mest robuste resultater i internasjonal og norsk forskning om eierstyring. Kravene til omstilling og restrukturering i selskaper medfører at viktige forutsetninger for en god eier også er evne til å ta beslutninger raskt nok. Private eiere vil ha bedre forutsetninger enn staten for å møte disse kravene og for å opptre som en god eier.

Regjeringen mener at det bare er grunnlag for staten å eie næringsvirksomhet, dersom dette er et virkemiddel for å oppnå spesifikke mål, eller som en fornuftig plassering av statens sparing. Forholdene bør derfor legges til rette for at privat eierskap styrkes, og at statens omfattende eierskap i Norge reduseres. Det må også være attraktivt for utenlandske investorer å investere i Norge. I vurderingen av hvordan og i hvilket omfang det statlige eierskapet bør reduseres, må det tas nødvendig hensyn til selskapenes forretningsmessige utvikling og til ivaretagelsen av statens verdier.

De fleste norske bedrifter er ikke børsnoterte. Slike bedrifter i Norge har i hovedsak et innenlandsk eierskap, og representerer alt fra små familieeide bedrifter til store unoterte private (og offentlig eide) bedrifter.

Totalverdiene det offentlige eier i næringslivet i Norge er anslått til 842 mrd. kroner ved utgangen av 2001. Dette tilsvarer en eierandel på vel 42 pst. av verdiene i næringslivet. Det offentliges høye eierandel ved Oslo Børs, sammenlignet med de fleste andre land, skyldes i stor grad statens høye eierandel i et fåtall store selskaper. Den samlede markedsverdien av disse var på 341,6 mrd. kroner, der statens andel utgjør 224,9 mrd. kroner.

Børsnotering av store statlige bedrifter kan være et egnet virkemiddel for å få en markedsprising av verdiene før evt. ytterligere reduksjoner i statlige eierandeler gjennomføres. Samtidig blir selskapene sterkere, og mer direkte eksponert for markedets krav til konkurransedyktighet. Regjeringen vil på generell basis vurdere børsnotering av ytterligere statsbedrifter som et egnet instrument i eierutøvelsen også fremover.

Nærings- og handelsdepartementet forvalter alle statens direkteide aksjer på Oslo Børs, bortsett fra aksjene i Statoil ASA, og analyserer og følger opp de selskaper departementet har eierandeler i. Gjennomsnittlig årlig avkastning i perioden 1997-2001 for de fem børsnoterte selskapene staten er medeier i, og som forvaltes av Nærings- og handelsdepartementet, var samlet sett på linje med totalmarkedet. Norske selskaper er imidlertid generelt lavere verdsatt enn sammenliknbare og konkurrerende selskaper internasjonalt.

Gjennom de ulike fasene i en bedrifts utvikling, vil behovene for kapitaltilgang og eierkompetanse endres. For å sikre en god næringsutvikling er det derfor nødvendig med et mangfold av eiertyper og eiermiljø. Analyser viser betydningen av et eierskap som kan bidra til nødvendig om- og restrukturering. Private

equity og venture-investeringer i Norge er på under 0,2 pst. av BNP. Dette er beskjedent sammenlignet med gjennomsnittet i Europa. Et særtrekk ved det norske private equity-markedet er at institusjonelle investorer utgjør en liten andel. I Europa sto institusjonelle investorer for 58,8 pst. av kommittert private equity, mens andelen i Norge var om lag 23 pst. I Sverige utgjorde i år 2000 kommittert kapital fra pensjonsfond ca. 1 mrd. euro, mens denne type kapital i all hovedsak var fraværende for Norges del. For å sikre vekst og verdiskaping i norsk næringsliv er det viktig at kapitalmarkedet fungerer også på restruktureringsområdet.

Det synes å være rom for økte private equity-investeringer i Norge. En oppbygging av gode, private eiermiljøer i kombinasjon med redusert statlig direkte eierskap, vil bidra positivt. Det er et mål på lengre sikt at den private kapitalen, både gjennom direkte eie og gjennom institusjonelle forvaltere, skal være den klart dominerende på eiersiden i Norge.

2.2 Komiteens merknader

Eierskapets betydning for verdiskapingen

Teori og erfaring om eierskap som drivkraft i næringsutviklingen

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, vil peke på at studier av industriell konkurransevne viser at eierskap kan være en viktig konkurransefaktor i næringslivet. Flertallet slutter seg til meldingens påpeking av at eierskap er av stor betydning for verdiskapingen fordi ulike eiere vil ha ulik kompetanse, styringsevne og målsetninger.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til tidligere merknader om Regjeringens manglende evne til å dokumentere sammenhenger mellom ulike former for eierskap på den ene siden og utvikling og lønnsomhet på den andre. Mens Regjeringen på ideologisk grunnlag mener at økt konkurranse og privat eierskap i seg selv øker bedriftenes evne til utvikling, viser dette flertallet til at internasjonale studier i økende grad viser at lokal kompetanse, nyskapingsevne, innovasjon og teknologisk samarbeid og endring er de viktigste indre forholdene som fornyer og forsterker bedrifter og økonomien. Dette flertallet mener på denne bakgrunn at nødvendigheten av privat drift og eierskap er av mindre betydning for et selskaps utvikling, så lenge perspektivet om kompetanseutvikling og innovasjon i samfunnet og bedriften er bevart. Det er i større grad kompetanseoppbygging, innovasjon og spredning av teknologiske nyvinninger som gjør at land med høyere innslag av offentlig sektor ikke har hatt lavere økonomisk vekst enn land med større privat innslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har videre merket seg at meldingen framhever at

ett av de mest robuste resultater i internasjonal og norsk forskning om eierstyring er at privat direkte eierskap gir større lønnsomhet enn institusjonelt eierskap.

Disse medlemmer viser til at i utredninger om industriell konkurranseevne og eierskap klassifiseres gjerne risikokapital og eierskap langs to dimensjoner: kortsiktig versus langsiktig eierskap og passivt versus aktivt eierskap.

Dette gir igjen en eierskapstypologi med i hovedsak seks kategorier:

- porteføljeforvaltere
- kapitalplasserere
- finansielle restrukturerere
- bedriftsutviklere
- langsiktige industrielle eiere
- offentlige eiere

De to første typologiene representeres først og fremst av institusjonelle investorer, den tredje representerer ofte meget kortsiktige eiere, mens de to nest siste representeres av mer industrielle eiere. Det er viktig å understreke at det er behov for bredde i eierskap, men den store utfordringen i Norge i dag er at vi har for få langsiktige industrielle eiere.

Disse medlemmer viser til at et sterkere privat eierskap er viktig for å vitalisere norsk næringsliv. Private eiere som deltar aktivt i bedriftenes daglige liv og investerer egne midler i næringsprosjekter, har sterkere incentiver til å ivareta investeringene på en aktiv og god måte enn offentlige myndigheter. Disse medlemmer mener at skal vi utvikle et sterkere privat eierskap må det legges til rette for det ved endringer i skattesystemet. Disse medlemmer ser med bekymring på at formuesskatten fører til at private norske bedriftseiere diskrimineres i forhold til utenlandske og offentlige eiere. Resultatet er at det private, norske eierskapet fortreges.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser i denne forbindelse til den regjeringsoppnevnte skattekommissjonen. Samarbeidsregjeringen vil snu utviklingen og sikre norske, private eiere konkurransedyktige skattebetingelser. Som et første skritt foreslo Regjeringen å avvikle dobbeltbeskatning på utbytte fra 1. januar 2002. Familiebedrifter er også en viktig del av det aktive, private eierskapet i norsk næringsliv. Disse medlemmer mener kostnadene knyttet til generasjonsskifter i familiebedrifter må reduseres, og at formuesskatten bør trappes ned. Disse medlemmer viser til at norske direkte investeringer i utlandet ikke er mye lavere enn utenlandske direkte investeringer i Norge. Det viser at det ikke er betydelig mangel på privat kapital i Norge, dvs. at det ikke er et problem at mange lønnsomme prosjekter ikke lar seg finansiere ved sparing i privat sektor. Problemet kan heller defineres som å være at mange ulønnsomme prosjekter ble finansiert i en tid da investorene var for lite kritiske til prosjektene de inves-

terte i. Disse medlemmer mener likevel at det norske kapitalmarkedet har mangler. Det er særlig koblingen av ledig kapital med gründere og med små og mellomstore bedrifter som kan se ut til ikke å fungere. I denne sammenhengen er det en hovedutfordring å styrke kapitaltilgangen til norske bedrifter og nyskappingsprosjekter. Økt tilgang på risikovillig kapital og et bedre fungerende egenkapitalmarked er avgjørende for at norsk næringsliv skal være i stand til å utnytte nye ideer og næringsmuligheter. Samarbeidsregjeringen vil legge forholdene til rette for økt privat sparing som et viktig virkemiddel for nyetableringer og større privat eierskap i næringslivet. Et egnet tiltak kan være å overføre ansvaret for deler av pensjonssparingen fra Folkestrygden til private pensjonsfond.

Eierskap i Norge

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, viser til meldingens oversikt over aksjonærstrukturen på Oslo Børs. Flertallet har særlig merket seg at det institusjonelle eierskapet har vokst på bekostning av det personlige eierskapet. Sammenlignet med andre lands børser eier privatpersoner svært lite ved Oslo Børs. Staten eier i dag ca. 40 pst. av verdiene ved Oslo Børs.

Flertallet vil derfor særlig understreke behovet for å finne fram til en eierskapspolitikk som styrker tilgangen på kapital og kompetanse og skaper et konstruktivt samspill mellom disse produksjonsfaktorene.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at nyskaping og restrukturering kan bidra til å synliggjøre nåværende verdier og potensial for verdiskaping. Aktive private eiere har dokumentert evne til å håndtere slike prosesser.

Utenlandske eiere

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har merket seg meldingens gjennomgang av de ulike utredningene om utenlandske eiere. Flertallet har i denne sammenheng merket seg at det i meldingen er vist til en svensk undersøkelse fra 1999 som peker på at en viktig side ved utenlandske investeringer kan være overføring av teknologi og kunnskap, og at effektene kan være indirekte ved at utenlandske investeringer medfører sterkere innenlandsk konkurranse. Flertallet vil understreke at selv om det er viktig å sikre nasjonalt eierskap, så er det vesentlig at rammebetingelsene også oppmuntrer til utenlandske investeringer. Sammenlignet med de øvrige nordiske landene har vi sakkraftig akterut i Norge de senere år.

Flertallet vil understreke at eierens nasjonalitet vil kunne ha betydning for bl.a. lokalisering av nøkkelfunksjoner som ledelse og forsknings- og utviklingsaktiviteter. Fysisk nærhet vil også kunne ha betydning for informasjonstilgangen forut for strategiske beslutninger.

For en nærmere vurdering av bl.a. spørsmålet om lokalisering av hovedkontor viser flertallet til sine merknader under pkt. 5.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil peke på at det utenlandske eierskapet i Norge har økt de siste årene, uten at verken norsk forskning eller innovasjonsevne har økt i særlig grad. Det er derfor etter disse medlemmers syn behov for å i større grad knytte et krav om forskning og kompetanseutvikling til det stadig økende utenlandske eierskapet i Norge, f.eks gjennom konsesjonsavtaler. Disse medlemmer vil i den anledning vise til Dokument nr. 8:103 (2001-2002), Innst. S. nr. 222 (2001-2002) om innføring av Teknologivtalen.

Det offentlige som eier

Komiteen vil peke på at det offentlige i overskuelig framtid vil være en stor eier i norsk næringsliv. Derfor er det også viktig at statens eierskap blir mest mulig profesjonelt forvaltet. Komiteen viser i denne sammenheng til sine merknader under pkt. 6.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti vil vise til merknader i instillingen om regjeringens manglende evne til å påvise negative sammenhenger mellom statlig eierskap og økonomisk utvikling i Norge, og mener uansett at om det statlige eierskapet i Norge er dårlig så tilligger det Regjeringen å sørge for at eierskapet bedres.

Kapital og eierskap i ulike faser av en bedrifts liv

Komiteen slutter seg til departementets påpeking av at oppstartsfasen for en bedrift kjennetegnes av at den må ha tilstrekkelig tilgang på finansiell kapasitet, nettverk og kompetanse i flere ledd. I denne sammenheng vil det være avgjørende at det finnes aktive, kompetente eiere.

Komiteen vil peke på at behovet for kapital og eierskap i ulike faser av en bedrifts liv også må få konsekvenser for næringspolitikken, samt rollefordelingen mellom staten og private i de ulike faser.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, slutter seg til departementets påpeking av at gjennom de ulike fasene i en bedrifts utvikling, vil behovene for kapitaltilgang og eierkompetanse endres. En god næringsutvikling krever derfor et mangfold av eiere, eiertyper og eiermiljøer.

Flertallet vil peke på at restruktureringsfasen, med økt endringstakt i næringslivet, er en stadig større utfordring. Flertallet vil understreke betydningen av at aksjonærene tar aktivt del i strukturutviklingen når dette er fornuftig eller nødvendig. Flertallet slutter seg til departementets syn om at det er viktig at kapitalmarkedet fungerer også på dette området. Flertallet vil peke på at en restrukturering av bedrif-

ter bidrar til en mer korrekt verdifastsettelse, og kan dermed også motvirke fiendtlige oppkjøp.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, vil også framholde betydningen av økt tilgang på såkornkapital og gode møteplasser mellom de ulike aktørene, for eksempel i form av inkubatorselskaper, når det gjelder oppstartsfasen for bedrifter. Dette flertallet viser til sine merknader under pkt. 3.2 vedrørende det offentliges medvirkning mht. såkornkapital og inkubatorselskaper.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at eierne spiller en viktig rolle som tilretteleggere og pådrivere for bedriften i ulike utviklingsfaser. Den raske omstillingstakten i internasjonalt næringsliv gjør at den relative betydningen av å lykkes med kontinuerlig restrukturering i norsk næringsliv øker.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti vil i hovedsak vise til Regjeringens Effektutvalg, som for tiden gjennomgår virkemiddelapparatet. Disse medlemmene vil i hovedsak avvende utvalgets konklusjoner før det trekkes noen bombastiske konklusjoner om hva som virker og ikke virker, og hva som mangler og ikke mangler, i norsk nærings- og innovasjonspolitik.

3. FORUTSETNINGER FOR PRIVAT EIERSKAP I NORGE

3.1 Sammendrag

Tre fjerdedeler av sparingen i Norge skjer på statens hånd. Norge har få og små private eiermiljøer, så vel institusjonelle som personlige eiere, og kapasiteten for norskeid kapital i kapitalmarkedet er begrenset både for første- og annenhåndsomsetning av verdipapirer.

For å styrke det private eierskapet i Norge, må det føres en økonomisk politikk og en næringspolitikk som gir gode, forutsigbare og stabile rammebetingelser for å drive næringsvirksomhet. Enkelte forhold vil i særlig grad kunne ha betydning for utvikling av privat eierskap i Norge. Forutsigbarhet og konkurransedyktige skatteregler har betydning både for omfanget av kapital som blir plassert i næringsvirksomhet, og for hvor plasseringen skjer. Dette må balanseres mot andre hensyn som skattesystemet skal ivareta; for eksempel fordelingshensyn. Skauge-utvalget, som skal levere sin innstilling innen utgangen av år 2002, er særlig bedt om å vurdere muligheten for å redusere satsforskjellene mellom arbeid og kapital slik at dagens delingsmodell kan fjernes helt eller delvis. Endringer i formuesbeskatningen skal vurderes i sammenheng med gjennomgangen av skattereglene for øvrig. I tillegg er utvalget bedt om å se nærmere på om det norske skat-

tesystemet er godt nok tilpasset at kapitalen, og også arbeidskraft, er blitt mer mobil over landegrensene.

Kapitaltilgangen til norske bedrifter og nyskappingsprosjekter må styrkes. Økt tilgang på risikovillig norsk kapital og et bedre fungerende egenkapitalmarked er avgjørende for at norsk næringsliv skal være i stand til å utnytte nye ideer og næringsmuligheter. Regjeringen vil legge forholdene til rette for økt privat sparing som et viktig virkemiddel for nyetableringer og større privat eierskap i næringslivet. Et egnet tiltak kan være å overføre ansvaret for deler av pensjonssparingen fra Folkestrygden til private pensjonsfond. Pensjonskommisjonen vil bl.a. drøfte ulike alternativer for fondering av pensjonsytelsene. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med konkrete forslag til oppfølging av disse spørsmålene.

De siste tiårene har statlig regulering av markedene i økende grad skjedd ved andre virkemidler enn ved eierskap. Dette har i noen grad ført til at statseid næringsvirksomhet har blitt omorganisert slik at virksomhetene har fått tilsvarende rammebetingelser som privat næringsvirksomhet. Nye markeder er blitt åpnet for private tilbydere. Internasjonalisering av selskaper og en økning i fusjoner og direkte oppkjøp over landegrensene har endret forutsetningene for eierskap. Mange av de tidligere politiske målene om å skjerme ulike sektorer fra konkurranse er ikke lenger relevante.

Regjeringen vil føre en næringspolitikk der ressursinnsatsen gir god avkastning for samfunnet. Verdiskapingen i næringslivet påvirkes i stor grad av den generelle økonomiske politikken. En jevn og balansert økonomisk utvikling som igjen bidrar til bedre utnytting av ressursene og mindre usikre rammebetingelser for næringslivet, bidrar til høy verdiskaping i næringslivet. Norge skiller seg fra andre OECD-land ved at en betydelig høyere andel av sparingen foregår i offentlig sektor, mens husholdningene sparer mindre enn i andre land. Dagens sammensetning av sparing i Norge betyr at spørsmålet om å sikre en tilfredsstillende kapitaldannelse har en annen karakter i Norge enn i andre industrielle land. Regjeringen finner det allerede nå formålstjenlig å stimulere den private sparingen, særlig økt privat sparing som kan kanaliseres til egenkapitalmarkedet.

3.2 Komiteens merknader

Rollefordelingen mellom staten og private i en kunnskapsøkonomi

Komiteen vil videre peke på at selv om markedets betydning har økt, innebærer den økte betydning av kunnskap og kompetanse i næringslivet at staten fortsatt må spille en viktig rolle. For å utvikle en ledende kunnskapsindustri ser en i mange land at staten spiller en aktiv rolle gjennom forsknings- og utdanningspolitikken, gjennom statlige utviklingskontrakter og ved å legge til rette for kunnskapsmiljøer.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har merket seg meldin-

gens påpeking av at Norge har et langt mer omfattende offentlig eierskap enn EU-landene. Videre omtaler meldingen hvordan globaliseringen av økonomien har stilt offentlig og privat eierskap i et nytt lys og overfor nye utfordringer. For det første pekes det på at statlig regulering av markedene i økende grad må skje ved andre virkemidler enn eierskap, for det annet skjer det en markedstilpasning av statseid virksomhet slik at virksomhetene får tilsvarende rammebetingelser som privat virksomhet.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, vil understreke at ønsket om utvikling av teknologi og kunnskap nasjonalt og samspillet i forhold til kompetanse i annen industri kan være et selvstendig argument for å opprettholde offentlig eierskap.

Betydningen av en plan for å styrke det private eierskapet

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil videre vise til drøftingen foran av de ulike eierformer, og da særlig mellom det institusjonelle eierskapet og det personlige aktive eierskapet. Ved utformingen av virkemidler er det viktig å ta hensyn til hvilken rolle de ulike eierformer spiller alt etter hvilken fase i bedriftens liv det dreier seg om.

Konsekvensen av de utviklingstrekkene som er beskrevet foran er etter et annet flertalls, alle unntatt medlemmene fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, vurdering at stat og privat ikke på samme måte som før kan plasseres som to motpoler langs en ideologisk akse. Rollefordelingen mellom staten og private er i ferd med å endres. Utfordringen blir å definere en mest mulig hensiktsmessig rollefordeling og velge virkemidler for å oppnå det. Dette flertallet vil fremheve betydningen av at det utformes en plan som både styrker det private eierskapet og utformer en ny og mer hensiktsmessig rollefordeling mellom staten og private, herunder også et nært samarbeid mellom staten og private.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har merket seg Regjeringens vektlegging av at det bør skapes en bedre balanse mellom det statlige og private eierskapet i Norge. For å oppnå dette pekes det på at forholdene bør legges til rette for en styrking av det private eierskapet og en reduksjon av statens omfattende eierskap.

Rammevilkår - skattens betydning for næringspolitikken

Komiteen gir sin tilslutning til Regjeringens påpeking av betydningen av at næringslivet har stabile og forutsigbare rammevilkår. Det samme gjelder viktigheten av en jevn og balansert økonomisk utvikling.

Skattevilkårene er etter komiteens vurdering et viktig rammevilkår for næringslivet. Det konstateres at meldingen legger frem materiale som viser at det norske skatte- og avgiftsnivået i prosent av BNP ligger over gjennomsnittet i EU. Komiteen noterer seg at Regjeringen har nedsatt et utvalg som skal foreta en bred vurdering av skatte- og avgiftssystemet og de bakkenforliggende prinsippene.

Komiteen vil likevel peke på at NOU 2001:29 Best i test peker på en grunnleggende struktursvakhet i det norske skattesystemet som innebærer at en uforholdsmessig stor andel av den private kapitalen av skattemessige årsaker investeres i eiendomsprosjekter, noe som svekker tilgangen på kapital til ny næringsutvikling. Dette kan etter komiteens vurdering bidra til å forklare den manglende nyskaping i norsk næringsliv.

Komiteen har med dette utgangspunkt merket seg Regjeringens ønske om å bidra til å skape rammevilkår som styrker kapitaltilgangen til nyskappingsprosjekter fra aktive private eiere. Komiteen viser til statistiske oversikter som indikerer at de private formuene har økt de senere årene. Hovedproblemet er derfor ikke at det nødvendigvis er mangel på privat kapital i Norge, men at rammevilkårene er slik innrettet at de favoriserer det passive eierskapet og hemmer det aktive eierskapet - det er skattemessig gunstigere å bruke kapital på konsumgoder enn i aktiv næringsvirksomhet.

Fleirtallet i komiteen, medlemene fra Arbeidarpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, ventar på innstillinga frå Regjeringa sitt utval som vurderer skatta- og avgiftssystemet, og vil difor ikkje påleggje Regjeringa å gjera framlegg om endringar før denne er klar.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet viser til at fordelingspolitiske hensyn er den viktigste årsak til at det ikke er blitt endringer i formuesskatten til nå. Dette flertallet vil derfor fremheve at dersom stortingsflertallet av provenymessige og/eller fordelingspolitiske årsaker ikke finner rom for å fjerne eller gjennomføre en vesentlig reduksjon av formuesskatten, bør det allerede nå utredes og legges frem forslag til hvordan beskatningen av næringsformuer kan fjernes uten at det får provenymessige og/eller fordelingspolitiske konsekvenser. Det må vurderes om endringer kan gjennomføres på en slik måte at de som oppnår fordelene med redusert formuesskatt kan betale mer skatt dersom de velger å ta ut kapital i form av forbruk. Dette flertallet vil be om at disse spørsmålene blir tatt hensyn til i den varslede skattemeldingen.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti vil særlig understreke de problemer som formuesskatten skaper for private eiere. Norge er i tillegg

nesten det eneste landet i Europa som fortsatt har formuesskatt, noe som skaper en konkurransevridning i forhold til andre land. Disse medlemmer har således merket seg meldingens påpekning av at norsk eierskap må styrkes blant annet gjennom en nedtrapping av formuesskatten.

Disse medlemmer vil for det første peke på at den høye formuebeskatningen i Norge øker mulighetene for utenlandske oppkjøp av norske bedrifter, fordi formuesskatten fører til at norske eiere får lavere avkastning på sine investeringer. For det annet vil veksten i Norge svekkes i forhold til konkurrentlandene hvis Norge over tid opprettholder et skattnivå som er høyere enn det man finner i de andre landene.

Medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet syner til NOU 2001:29 Best i test, som slår fast at rammevilkåra for norsk næringsliv totalt sett ligg om lag på line med andre samanliknbare land. *Desse medlemene* syner vidare til at delar av norsk næringsliv likevel har problem - og at dette ikkje minst gjeld delar av den konkurranseutsette industrien. *Desse medlemene* peikar på at Arbeidarpartiet difor har fremma forslag om ei omfattande industri- og distriktspakke i Revidert nasjonalbudsjett for 2002, som vil hjelpe monaleg til å betre rammevilkåra for desse bedriftene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag i statsbudsjettet for 2003 om skatteendringer for å styrke tilgangen på risikokapital til næringslivet og å bedre forholdene for nyskaping, jf. merknadene i Innst. S. nr. 264 (2001-2002)."

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil peke på at formuesskatten er blitt et akutt problem for mange private eiere og en ulempe i en skjerpet internasjonal konkurranse. Som et første skritt for å styrke det private eierskapet - og under henvisning til Stortingets vedtak av 16. juni 2000 om en avvikling av formuesskatten på investeringskapital - foreslår dette medlem at det i statsbudsjettet for 2003 gjennomføres fritak for skatt på investeringskapital. Dette medlem viser til at man i Sverige har gjennomført en ordning med fritak for skatt på arbeidende kapital og fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i forslaget til statsbudsjettet for 2003 fremme forslag om fritak for formuesskatt på næringsaktiva."

Samspillet mellom staten og private i en nyskappingsprosess

Komiteen viser til meldingens påpeking av betydningen av at bedriftene har aktive eiere som setter krav til lønnsomhet og som tilfører bedriftene kunnskap og

kompetanse. Denne typen eiere er særlig viktige for mindre og nystartede bedrifter.

Komiteen vil samtidig peke på at risikoen ved tidligfase investeringer er langt høyere enn i investeringer i modne bedrifter. Konsekvensen er at behovet for kompetent kapital er særlig akutt for nystartede bedrifter.

Staten kan derfor etter komiteens mening spille en viktig rolle ved å gjøre det mer attraktivt for private å investere i en tidligere fase. Et konkret eksempel er såkornfondordningen der staten har bidratt med en viss risikoavlastning for private investorer. Etter komiteens vurdering har denne ordningen vist seg vellykket og bør utvides og forsterkes.

Komiteen vil videre vise til at i andre land har staten spilt en langt mer aktiv rolle enn i Norge i retning av å sette ut kunnskapsintensive utviklingskontrakter til private bedrifter som et aktivt bidrag til utviklingen av en kunnskapsindustri. Komiteen viser til USA og forsvarrets rolle i utviklingen av elektronikkindustrien samt helsevesenets rolle i utviklingen av legemiddel- og bioteknologiindustrien, som eksempler på dette.

Komiteen vil peke på at Norge har et betydelig potensial innen bl.a. den biomarine næringen. På samme måte som innen offshore vil fremtidig næringsutvikling innen biomarin virksomhet være avhengig av at det lykkes å bygge ut en stor, konkurransedyktig og kunnskapsintensiv industri på land. Staten bidro på en vesentlig måte til oppbyggingen av offshoreindustrien gjennom en aktiv næringspolitikk. Selv om forutsetningene er endret i dag, vil komiteen likevel fremheve nødvendigheten av at Regjeringen bygger på de norske erfaringene og i tillegg lærer av andre staters bruk av virkemidler og rammebetingelser for å utvikle en konkurransedyktig kunnskapsindustri.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med den bebudede virkemiddelmeldingen eller i forbindelse med statsbudsjettet 2003 fremme forslag om å etablere nye landsdekkende såkornfond."

Meldingen omtaler også inkubatorselskapenes betydning. Flertallet vil vise til at det de senere årene er opprettet en rekke inkubatorselskaper over hele landet. Felles for alle er at de mangler kapital. Regjeringen bør derfor vurdere en såkornmodell også for inkubatorselskaper for slik å gjøre det mer attraktivt for private kompetente investorer å investere i inkubatorvirksomhet og slik muliggjøre tilgang av nye bedrifter.

For investeringer i en noe senere fase - primært i venturefasen - viser et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet,

partiet og Senterpartiet, til opprettelsen av det statlige investeringsselskapet Argentum. Dette selskapet kan investere opp til 49 pst. eierandel i private ventureprosjekter. Selskapet er nyopprettet, men dette flertallet er kjent med at Argentum er møtt med stor interesse fra privates side.

Dette flertallet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2003 fremme forslag om å øke bevilgningen til Argentum fondsinvesteringer som et virkemiddel for å øke tilgangen på risikokapital for norsk næringsliv."

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti ser det som viktig at noen av virkemidlene i forhold til oppbygging av privat kapital blir rettet særlig mot distriktsbasert næringsliv og næringssvake områder. Det bør derfor utredes regionale fond knyttet til hver landsdel som har som mål å bidra med kapitalstyrke til bedrifter i distriktene. Dette kan gjelde bedrifter som ikke har like god tilgang til kapital fra det private markedet som bedrifter i sentrale strøk. Det vil også i stor grad gjelde små og mellomstore bedrifter. Hva gjelder organiseringen av et slikt fond kan det administrativt eventuelt legges til SND.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ser det som viktig at noen av virkemidlene i forhold til oppbygging av privat kapital blir rettet særlig mot distriktsbasert næringsliv og næringssvake områder. Parallelt med en utredning om et strukturfond som kan fungere godt i forhold til næringslivet generelt, bør det derfor også utredes regionale fond knyttet til hver landsdel som har som mål å bidra med kapitalstyrke til etablerte bedrifter i distriktene. Dette kan gjelde bedrifter som ikke har like god tilgang til kapital fra det private markedet som bedrifter i sentrale strøk. Det vil også i stor grad gjelde små og mellomstore bedrifter. Hva gjelder organiseringen av et slikt fond kan det administrativt eventuelt legges til SND. Disse medlemmer vil anmode om at slike regionale fond utredes i tilknytning til den varslede meldingen om virkemiddelapparatet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å utrede behovet for og organiseringen av regionale fond av betydelig størrelse knyttet til hver landsdel som kan bidra til økt kapitaltilgang for private bedrifter i distriktene og i næringssvake områder. Saken bes lagt fram for Stortinget innen 1. februar 2003."

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2003 fremme forslag om å utvide Folketrygdfondets plasseringsmuligheter til også å omfatte plasseringer i unoterte aksjer."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til hvordan SNDs virkemidler for å bedre kapitaltilgangen til norsk næringsliv kan styrkes."

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at en rekke av SNDs ordninger bidrar til å styrke kapitaltilgangen til norsk næringsliv. Dette gjelder særlig i en tidlig fase av bedriftsetableringer og i forhold til det distriktsbaserte næringslivet. I en samlet vurdering av muligheten for å bidra til å bedre rammevilkårene for private eiere er det naturlig at SNDs ordninger blir styrket gjennom økte budsjetttrammer. Disse medlemmene mener det allerede nå bør settes som forutsetning for den varslede meldingen om næringspolitiske virkemidler, at SNDs ordninger må styrkes som et ledd i en helhetlig tenkning for å styrke private eiere.

Disse medlemmer vil derfor fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om i forbindelse med stortingsmeldingen om virkemiddelbruk i næringspolitikken, å fremme forslag til hvordan SND sine virkemidler for å bedre kapitaltilgangen til norsk næringsliv kan styrkes."

Virkemidler for å sikre økt kapitaltilgang til modne bedrifter

Komiteen viser til at meldingen legger frem materiale som slår fast at om lag tre fjerdedeler av sparingen i Norge er på statens hånd. Norge skiller seg fra de andre landene i OECD ved at en betydelig høyere andel av sparingen foregår i offentlig sektor, mens husholdningene sparer mindre enn i andre land.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, vil peke på at privat sektor ikke bare har et kapitalproblem, men også et kanaliseringsproblem. Så lenge staten står for en vesentlig del av finanssparing, og både investeringene og forvaltningen av denne kapitalen kanaliseres ut av landet, blir det mangel på kapital til konkurranseutsatte virksomheter i Norge.

Flertallet vil således slå fast at økt privat sparing alene ikke er tilstrekkelig for å kanalisere kapital til private bedrifter i forbindelse med et eventuelt nedslag av statens eierandeler i norsk næringsliv, i tilknytning til private norske selskapers internasjonalisering, oppkjøp av utenlandske bedrifter eller i forbindelse med restruktureringstiltak. Flertallet mener det må etableres virkemidler der staten i større grad enn i dag kan utnytte sin kapitalstyrke til å styrke næringslivet i Norge.

Et slikt tiltak kan etter flertallets vurdering være at det opprettes et statlig strukturfond av betydelig størrelse som på kommersielle vilkår kan bidra når private bedrifter trenger mer kapitalstyrke. Hva gjelder organiseringen av et slikt fond viser flertallet til Argentum som et eksempel. En annen mulighet kan være å legge et slikt strukturfond til Folketrygdfondet, som i så fall må gis et utvidet mandat i forhold til dagens situasjon. Flertallet vil anmode Regjeringen om å utrede et forslag til organisering og arbeidsoppgaver for et strukturfond i tilknytning til den varslede stortingsmeldingen om virkemiddelapparatet. Et slikt tiltak vil etter flertallets vurdering være et statlig strukturfond av betydelig størrelse som på kommersielle vilkår kan bidra når private bedrifter trenger mer kapitalstyrke. Ikke minst gjelder det de selskapene som sterkest møter den skjerpede konkurransen som globaliseringen av økonomien fører med seg, nemlig privateide internasjonalt orienterte selskaper. Økt tilgang på norsk kapital kunne gi disse selskapene en bedre plattform for å foreta oppkjøp og gjennomføre nødvendige restruktureringstiltak.

Innretningen for et slikt fond må etter flertallets vurdering være basert på forretningsmessige vilkår. Det bør derfor organiseres slik at det blir avstand mellom departementene, som har ansvaret for å utføre den politiske rollen, og den enheten som skal ha det forretningsmessige ansvaret for fondet. En mulig løsning kan etter flertallets mening være å legge forvaltningsansvaret til det statlige investeringselskapet Argentum. En annen mulighet kan være å legge et slikt strukturfond til Folketrygdfondet, som i så fall må få et utvidet mandat i forhold til dagens situasjon.

Flertallet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede behovet for og organiseringen av et statlig strukturfond av betydelig størrelse som på kommersielle vilkår kan bidra når norske bedrifter trenger økt kapitalstyrke, jf. komiteens merknader i Innst. S. nr. 264 (2001-2002). Utredningen bes lagt fram i forbindelse med den bebudede virkemiddelmeldingen."

Flertallet har notert seg at meldingen varsler at Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med konkrete forslag til oppfølging i form av tiltak for å øke tilgangen på risikokapital og skape et bedre fungerende egenkapitalmarked. Det er i den forbindelse nødvendig å se spareproblemet, kanaliseringsproblemet og statens eierskapsproblem i sammenheng. Flertallet vil be om at dette skjer allerede i forbindelse med statsbudsjettet for 2003.

For å øke den private sparingen har komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti merket seg at Regjeringen peker på at et egnet tiltak kan være å overføre deler av ansvaret for pensjonssparing fra Folketrygden til private pensjonsfond.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti har merket seg at det, ifølge World Investment Report, i 2000 var utenlandske investeringer i Norge på 53 mrd. kroner, mens norske direkte investeringer i utlandet var på 73 mrd. kroner. I perioden 1994 til 1998 doblet beholdningen av norsk direkte investert kapital i utlandet seg fra 120 til 240 mrd. kroner, mens beholdningen av utenlandsk direkte eierskap i Norge økte fra 110 til 195 mrd. kroner. Utenlandsk direkte eierskap i Norge er altså i samme størrelsesorden som norsk direkte eierskap i utlandet. Disse tallene tyder, etter disse medlemmers oppfatning på at det ikke er riktig at norsk næringsliv ensidig kjøpes opp av utenlandske eierinteresser.

Disse medlemmer viser videre til at det statlige investeringsselskapet Argentum inngår i gjennomgangen av det statlige virkemiddelapparatet som Nærings- og handelsdepartementet gjennomfører. Regjeringen vil legge resultatene av gjennomgangen fram for Stortinget. Etter disse medlemmers oppfatning bør man ta seg tid til å vinne erfaringer med Argentum og få evaluert disse før man går videre med flere store fond der statlig kapital inngår. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn ikke gå inn for Fremskrittspartiets forslag om etablering av nye statlige fond.

Disse medlemmer viser til at et hjemmemarked med tøff konkurranse og krevende kunder bidrar til et dyktig og vekstkraftig næringsliv, der kortsiktig oppportunisme må vike plassen for langsiktig, strategisk tenkning. Disse medlemmer er redd for en utvikling der konkurransen om å skaffe seg statlig kapital tar fokus bort fra det som virkelig betyr noe, å produsere og selge varer og tjenester.

Disse medlemmer viser videre til at flere av Fremskrittspartiets forslag om opprettelse av ulike fond vil ha store budsjettmessige konsekvenser. Disse medlemmer mener at budsjettspørsmål av denne størrelsesorden naturlig hører hjemme ved behandlingen av statsbudsjettet.

Disse medlemmer mener det viktigste virkemidlet for å øke privat eierskap i Norge er å føre en stabil og forutsigbar næringspolitikk som grunnlag for å øke verdiskapingen og viser til Sem-erklæringens mål om å forbedre og sørge for stabile rammevilkår for næringsvirksomhet. Alle delene av den økonomiske politikken må virke sammen for å sikre målene om høy, stabil og bærekraftig økonomisk vekst. Disse medlemmer mener næringspolitikken bør innrettes slik at den stimulerer til lønnsomme investeringer og nødvendige omstillinger. Verdiskapingen i næringslivet påvirkes i stor grad av den generelle økonomiske politikken. Disse medlemmer vil derfor understreke betydningen av at Regjeringen og Stortinget viser ansvarlighet i den økonomiske politikken.

Disse medlemmer vil videre vise til at skattebetingelser er en viktig del av næringspolitikken. Formuesskatten og dobbeltbeskatningen på utbytte har ført til at norske private eiere diskrimineres i forhold til utenlandske eiere. Resultatet er at det private norske eier-

skapet fortrenses. Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen vil snu denne utviklingen og sikre at norske private eiere får konkurransedyktige vilkår. Som et ledd i dette ble dobbeltbeskatningen på utbytte fjernet fra 1. januar i år.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen har nedsatt en skattekommissjon som skal foreslå endringer i inntekts- og formuesskatten. Kommisjonen er særlig bedt om å vurdere muligheten for å redusere satsforskjellene mellom arbeid og kapital, og herunder se på muligheten for å oppheve delingsmodellen helt eller delvis. Endringer i formuesbeskatningen skal vurderes i sammenheng med gjennomgangen av skattereglene for øvrig.

Disse medlemmer vil vise til at et bredt mangfold av eiere og eiertyper fremmer vekst og verdiskaping i Norge, og at en stadig mer sammenvævd internasjonal økonomi gjør at eierskap over grensene øker i omfang. Disse medlemmer vil videre vise til at den finansielle sparing hos husholdningene har økt betydelig de senere år, og at en vesentlig større del av denne sparingen i dag skjer gjennom direkte og indirekte investeringer i aksjer (verdipapirfond, livsforsikring mv.), med en økende andel utenfor Norge. Disse medlemmer vil peke på at velstandsnivået i Norge i stor grad er en følge av åpen handel og økonomisk samkvem med andre land, og at pensjonssparing for det norske folk bør skje med sikte på høy avkastning.

Disse medlemmer vil peke på at kapitaltilgangen til norske bedrifter, særlig de børsnoterte, er god, men at andelen norskeid privat kapital har vært synkende. Disse medlemmer vil videre peke på at det i Sem-erklæringen bl.a. heter at:

"Der det ikke foreligger spesielle begrunnelser for statlig eierskap bør staten derfor selge seg ut av virksomhetene. For flere statsselskaper vil det være positivt å få private inn på eiersiden, og å få mulighet til å skaffe seg strategiske partnere. Delprivatisering og børsnotering vil derfor være aktuelle virkemidler."

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn påpeke at det åpne kapitalmarkedet er den viktigste kilde til kapital for større norske bedrifter som ønsker å vokse. Disse medlemmer vil også understreke behovet for å følge opp internasjonale forpliktelser, bl.a. gjennom EØS-avtalen, som sterkt begrenser myndighetenes adgang til å gi statlige særfordeler til enkeltsselskaper. Disse medlemmer kan på denne bakgrunn ikke se at behovet for et statlig strukturfond er dokumentert, og vil derfor ikke støtte forslag om å opprette et slikt fond.

Disse medlemmer vil vise til at en endring i organiseringen av pensjonssystemet får direkte innvirkning på kapitalmarkedet. Disse medlemmer ønsker å sikre grunnlaget for et fremtidig pensjonssystem som gir trygghet og en rettferdig fordeling. Det er samtidig behov for et pensjonssystem som er økonomisk opprettholdbart over tid. En fondering kan skje

gjennom petroleumsfondet, eller ved at det spares i private pensjonsfond.

Disse medlemmer viser for øvrig til kommisjonen som arbeider med denne problemstillingen.

4. STATEN SOM MYNDIGHET OG EIER

4.1 Sammendrag

Det er viktig at staten skiller sine ulike roller, slik at den har nødvendig legitimitet enten den opptrer som eier, politikk-utformer eller tilsynsmyndighet. Videre må staten som eier opptre profesjonelt i forhold til medinvestorer og långivere. Det bør ikke kunne stilles spørsmål ved om staten, som eier av virksomhet som driver i konkurranse med andre, favoriserer sine egne virksomheter gjennom sin rolle som politikkutformer eller regulerings- og tilsynsmyndighet. Staten må legge til grunn alminnelig aksepterte prinsipper for god eierskapsutøvelse, slik at både selskapene det gjelder og staten som eier, har tillit i markedet. Dette vil skape et godt grunnlag for de enkelte selskapers utvikling, og en positiv utvikling av statens verdier.

For alle selskaper må det vurderes om andre virkemidler enn eierskapet kan gi en mer effektiv realisering av formålene. I meldingen foretas en bred gjennomgang av de selskaper som staten eier helt eller delvis, med unntak av de selskaper som eies indirekte gjennom Petroleumsfondet, Folketrygdfondet, Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) og Selskapet for industrivekst SF (SIVA) m.m. I gjennomgangen drøftes om det fremdeles er en tilstrekkelig god begrunnelse for at staten fortsatt skal være eier. Statlige virksomheter skal ikke tilby produkter og tjenester på rene markedsmessige vilkår, som private kan gjøre like godt eller bedre. Der det ikke kan gis en god begrunnelse for et fortsatt statlig eierskap, bør staten redusere sin eierandel eller privatisere virksomheten helt. Selskaper har i stor grad blitt statseide som følge av tidsbestemte vurderinger og beslutninger. Det ligger derfor ikke noen samlet og overordnet strategi bak dagens statlige eierskap.

Grovt sett kan staten dele sine oppgaver i tre adskilte funksjoner:

- Politisk organ/statsmyndighet
- Offentlig tilsynsmyndighet
- Eier/forvalter av statlig eiendom og statlige aksjer.

En fellesnevner for statlig eierskap har vært ønsket om å ivareta ulike samfunnsmessige eller politiske interesser, ønsket om kontroll med nøkkelressurser, korrigerende av markedssvikt for blant annet å kunne utnytte stordriftsfordeler, fordelingshensyn, og hensynet til nasjonal og regional næringsutvikling. Det økonomiske argument for statlig eierskap av selskaper som forvalter store naturressurser er i dag redusert som følge av at grunnrenten i stor grad hentes ut gjennom beskatning og i petroleumssektoren også via Statens

direkte økonomiske engasjement (SDØE). Det har også vært ansett som verdifullt å kunne øve politisk innflytelse på drift og investeringer i bedrifter som har stor samfunnsøkonomisk betydning. Denne innflytelsen har de siste årene i praksis vært lite brukt.

Behovet for å bruke eierskap som sektorvirkemiddel er redusert. Eierskap brukt for å opprettholde arbeidsplasser er i stor grad erstattet av andre virkemidler, som differensiert arbeidsgiveravgift og horisontale regionale støtteordninger. Samfunnsmessige mål kan i større grad bli ivaretatt gjennom lover, forskrifter, konsesjonsvilkår, tilsyn og kjøp av tjenester gjennom anbud. Bedriftene går dermed over fra å være forvaltningsbedrifter til å ha fokus på lønnsomhet og forretningsmessig drift, og gjerne videre til børsnotering. De fleste bedrifter har en begrenset levetid. Dette vil også gjelde bedrifter som staten måtte eie hele eller deler av.

4.2 Komiteens merknader

Statlig eierskap

Statens eierskapsutfordringer

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, gir sin tilslutning til meldingens påpeking av behovet for en nyvurdering av det statlige eierskapet. Begrunnelsen er de endrede forutsetninger som er skapt som følge av en omfattende teknologisk utvikling og liberalisering av markedet, og internasjonalisering av næringslivet.

Etter komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti sin vurdering ligger statens eierskapsutfordringer på fire plan:

- Viktigheten av å trekke klare skiller mellom statens rolle som regulator, rollen som tilsynsmyndighet og den forretningsmessige rollen.
- Betydningen av å bedre statens organisering/utøvelse av eierskapet og møte de økte krav til godt eierskap.
- En eventuell nedbygging av statens eierskap må tilpasses kapitalmarkedets absorpsjonsevne og bidra til gode industrielle løsninger.
- Hvordan bruke statens eierandeler til å utvikle fremtidens norske eierskap.

Videreføring av eierrollen som virkemiddel

Komiteen har merket seg at meldingen fremhever betydningen av at staten bidrar til å sikre kompetansearbeidsplasser og hovedkontorfunksjoner i Norge. Komiteen er enig i dette, men vil slå fast at statlig eierskap alene ikke er et egnet virkemiddel for å styrke verken utviklingen av et kunnskapsbasert næringsliv eller sikre hovedkontorfunksjoner i Norge.

Derimot vil komiteen fremheve at staten kan spille en viktig rolle gjennom rammevilkårene. Komiteen vil i den forbindelse vise til analysene og konklusjonene i kapittel 3.

Komiteen vil peke på at historisk sett har statlig eierskap både vært et virkemiddel for å nå politiske mål og i noen tilfeller en konsekvens av tilfeldigheter. Meldingen peker på hvordan ny teknologi og økt konkurranse innebærer at politiske mål på mange områder oppnås bedre gjennom lover, reguleringer, konsesjonsvilkår etc, enn gjennom statlig eierskap av leverandøren. Komiteen konstaterer videre at forretningsmessige hensyn er blitt langt viktigere for statens utøvelse av eierskap enn tidligere.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, vil likevel understreke at statlig eierskap fortsatt er ett av flere mulige virkemidler som kan tas i bruk for å nå politiske mål. Som eksempler der statlig eierskap kan være et virkemiddel vil flertallet nevne:

- Sektorpolitiske hensyn, slik som alkohol- og edruskapspolitikken (Vinmonopolet).
- Behovet for å sikre norsk eierskap av strategisk viktige virksomheter.
- Behovet for å ha politisk kontroll med viktige naturressurser.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at eierskapet er ett av flere mulige virkemidler som kan tas i bruk for å oppnå politiske mål. Andre virkemidler er ulike former for reguleringer, konsesjonsvilkår, kontraktsstyring med videre. Hvilket virkemiddel som er mest egnet for å ivareta statens mål vil variere.

Statlig eierskap kan i enkelte tilfeller begrunnes sektorpolitisk. I så fall er selskapene virkemidler innenfor et bestemt politikkområde. Et eksempel er Vinmonopolet som et virkemiddel i alkohol- og edruskapspolitikken for å begrense og kontrollere tilgjengeligheten på alkohol. Disse medlemmer vil vise til at betydningen av eierskap for å regulere markedet gjennom forvaltningsbedrifter er redusert og i enkelte sektorer helt fjernet. Dette skyldes en oppløsning av rollekonflikter, samt utviklingen av virkemidler som bedre ivaretar politiske mål.

Disse medlemmer viser til en norsk forankring innenfor viktige sektorer som havbruk, petroleum, kraftsektoren og finansnæringen er av betydning for den øvrige næringsvirksomheten i landet. En reduksjon av statens eierandeler vil derfor også måtte ta hensyn til styrken i de private Eiermiljøene. Det er et mål å stimulere utviklingen av private Eiermiljøer, og til at det private eierskapet skal utgjøre en større del av det norske eierskapet enn det gjør i dag.

Disse medlemmer viser til at det er bred enighet om å ha politisk kontroll med anvendelsen av naturressurser. I forbindelse med utnyttelsen av viktige ressurser som vannkraft, fisk/havbruk, petroleum og gruve-drift er det i dag utviklet omfattende reguleringsordninger og tiltak som ivaretar slike nasjonale hensyn. Disse ressursene er underlagt norsk jurisdiksjon, og er

langt på vei uløselig knyttet til Norge. Staten vil dermed ha kontroll med dem uavhengig av eierskapet. Målsetningen om at grunnrenten skal komme befolkningen til gode, ivaretas i dag i stor grad av en gjennomgående høy beskatning. Behovet for statlig eierskap er derfor redusert.

Disse medlemmer mener staten i mange tilfeller ikke er en ideell eier. Statseide bedrifter kan ha mindre omstillingsevne og mindre fokus på lønnsomhet. Staten oppfattes ofte som en garantist for fortsatt drift. Disse medlemmer mener også at det er betydelig fare for at staten ikke greier å skille rollen som eier fra andre oppgaver. Bedrifter og bransjer der staten har store eierinteresser kan lett få bedre rammevilkår enn bransjer der staten ikke deltar.

Disse medlemmer vil vise til at det er stor forskjell på å drive porteføljeforvaltning (Folketrygdfondet), investeringer i ny virksomhet (Argentum), og strategisk eierskap. Folketrygdfondet er et fond for formuesforvaltning, og har som oppgave å maksimere avkastningen på lang sikt innenfor en begrenset risiko. Argentum skal derimot skyte inn risikokapital i etablerte bransjerettede investeringsfond, og har en helt annen risikoprofil enn Folketrygdfondet. Disse medlemmer mener det er viktig at de forskjellige typene forvaltningsoppgaver holdes fra hverandre.

5. ET MINDRE OMFATTENDE STATLIG EIERSKAP

5.1 Sammendrag

I Norge, hvor staten både relativt og absolutt eier mye i forhold til sammenlignbare land, er det særskilte grunner til å redusere det statlige eierskapet. Et mindre omfattende statlig eierskap vil kunne være fordelaktig for fornyelsen av en liten åpen økonomi som den norske. Begrunnelsen og behovet for statlig eierskap vil endres over tid. Tydeligst er dette for de virksomheter som har utviklet seg fra offentlig forvaltning. Andre eksempler er selskaper innenfor forsvarsindustrien, hvor aktiviteten var sterkt knyttet til nasjonale forsvars- og sikkerhetspolitiske forhold. Staten bør derfor løpende etterprøve formålet med sitt eierskap når omstendighetene rundt virksomheten endres.

Eventuelle reduksjoner i statens eierandeler må ivareta aksjeverdiene, og samtidig bidra til en positiv utvikling for de berørte selskapene. For enkelte selskaper kan det være fordelaktig å selge statens andeler til industrielle eiere. I andre selskaper kan den statlige eierandelen reduseres ved fusjon/oppkjøp. Store virksomheter hvor statens eierskap har sektorpolitiske mål, er inne i utviklingsprosesser hvor de i økende grad kommer i konkurranse med private virksomheter. Det vil løpende måtte vurderes om mulig konkurransevridning bør ha konsekvenser for organisering og forvaltning av disse selskapene.

Staten vil uansett utgjøre en betydelig del av det norske eierskapet i mange år fremover. En norsk forankring innenfor sektorer som havbruk, petroleum, kraftsektoren og finansnæringen er av betydning for den øvrige næringsvirksomhet i landet. En reduksjon av statens eierandeler vil derfor også måtte ta hensyn til styrken i de private eiermiljøene. På Svalbard tilsier nasjonale hensyn og spesielle forhold et fortsatt statlig eierskap.

Statlig eierskap er ikke nødvendigvis et egnet virkemiddel for å sikre det som tradisjonelt er lokalisert i forbindelse med hovedkontorfunksjonene. For norsk næringsliv er det viktig at mange både små og store virksomheter har en tydelig norsk forankring og ledes fra Norge. Det er likevel slik at det kan være konflikt mellom det enkelte selskaps industrielle utvikling og målet om å ha konsernhovedkontor i Norge. Også provenymessige betraktninger kan være grunn til at staten ønsker at selskaper skal ha hovedkontor i Norge. Det viktigste virkemiddelet for å oppnå og opprettholde dette er å lage attraktive rammebetingelser slik at bedriftene vil ønske å ha hovedkontor i Norge.

Regjeringen vil arbeide videre med å avgrense formålene som skal realiseres gjennom eierskapet, og arbeide for økt bruk av andre virkemidler for å nå samfunnmessige mål. Videre må nivået på eierandelen tilpasses statens mål med eierskapet. Det er vesentlig for vurderingen av statlige eierdeler hva slags innflytelse som følger av ulike eierdeler i selskapet i henhold til selskaps-, børs- og verdipapirhandellovgivning. Regjeringen mener at en gjennomgang og vurdering av statens selskapsportefølje etter de retningslinjer som er trukket opp i meldingen, kan bidra til et redusert og forbedret statlig eierskap. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med forslag til fullmakter på grunnlag av Stortingets behandling av denne meldingen. For å sikre statens mål med sitt eierskap kan det også bli aktuelt å fremme saker knyttet til det statlige eierskapet i enkelt-selskaper.

5.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig med departementet i at det for norsk næringsliv og det norske samfunnet er viktig at mange både små og store virksomheter har en betydelig norsk forankring og ledes fra Norge.

Komiteen mener det bør være et mål å sikre at strategisk viktige bedrifter beholder en sterk forankring i Norge. Det er en styrke for utviklingen av norsk næringsliv at en del større selskaper har hovedkontor i Norge. Med hovedkontor følger gjerne viktige stabsfunksjoner, forskning og utvikling etc. som kan gi viktige ringvirkninger for utviklingen av selskapet i Norge. Ved hovedkontoret samles kompetanse, og viktige strategiske beslutninger av betydning for virksomhetene i konsernet fattes her. Det er hovedkontoret som tar beslutninger om produksjon eller innkjøp og som velger strategiske leverandører av rådgivning og finansielle tjenester. At norske eiere har kontroll over handels- og produksjonsbedrifter i Norge bør derfor øke

sannsynligheten for videreutvikling av avansert virksomhet i Norge.

Etter komiteens mening vil et viktig tiltak for å sikre selskapers hovedkontorfunksjoner i Norge være at der er internasjonalt konkurransedyktige rammevilkår slik at bedriften vil ønske å ha sitt hovedkontor i Norge.

Komiteen er enig med departementet i at det er viktig å legge til rette for at forsknings- og utviklingsmiljøer i tilknytning til hovedkontorer kan ha et samspill med forskningsinstitutter, universiteter og høyskoler og slik føre til en gjensidig styrking av hverandre.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til at staten er den største kapitaleier i Norge. Det er derfor viktig at disse midler brukes offensivt bl.a. gjennom eierskap for å sikre internasjonalt konkurransedyktige bedrifter innen sentrale bransjer der Norge har særlige forutsetninger. Det betyr ikke at vi skal subsidiere noen bransjer, men ved utøvelse av profesjonelt og krevende eierskap vil vi kunne sikre verdiskapning og trygge arbeidsplasser.

Et mer fokusert statlig eierskap

Komiteen gir sin tilslutning til meldingens ønske om å forbedre det statlige eierskapet. Komiteen har også merket seg at meldingen varsler at det kan bli fremmet saker for Stortinget knyttet til det statlige eierskapet i enkelt-selskaper.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, vil i den forbindelse fremheve at dynamikken og endringstakten i internasjonal økonomi er så kraftig at konsekvensene av et salg kan vise seg langt større enn det som i dag lar seg overskue. Flertallet vil derfor be om at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en utdypende analyse og forslag til tiltak for enkelte selskaper. Det vises i den forbindelse til vurderingene i Del II i innstillingen.

6. EN BEDRE ORGANISERING OG FORVALTNING AV DET STATLIGE EIERSKAPET

6.1 Sammendrag

Arbeidet med å samle forvaltningen av de statlige eierinteressene i Nærings- og handelsdepartementet vil bli videreført. Overføring av forvaltningen av selskaper som i dag har vesentlige sektorpolitiske formål og oppgaver vil bli vurdert ut fra utviklingen i selskapene og ut fra om eierskapet fortsatt skal være et viktig virkemiddel i sektorpolitikken. Meldingen drøfter hvorvidt det vil være hensiktsmessig å legge forvaltningen av hele eller deler av statens eierskap ut av departementene, til ett eller flere forvaltningsselskaper. Det er tillagt særlig vekt at Regjeringen uansett vil være kon-

stisjonelt ansvarlig overfor Stortinget. Regjeringen vil etter en samlet vurdering derfor ikke foreslå å flytte den eierskapsutøvelsen som i dag ligger i departementene, til et eget forvaltningsorgan.

Måten staten utøver sitt eierskap på har bl.a. virkninger på statens egne aksjeverdier. Dersom de selskaper hvor staten er en dominerende eier prises uforholdsmessig lavt i markedet, vil det kunne bidra til lavere relativ prising for norske aksjer. Dette kan øke egenkapitaloknadene for norske bedrifter, samt gjøre norsk næringsliv mindre attraktivt å investere i. Det er viktig at staten opptrer slik at eierskapet oppfattes som forutsigbart i kapitalmarkedene. Derfor er det i meldingen lagt vekt på å få frem de prinsipper og retningslinjer staten vil følge i utøvelsen av sitt eierskap. Regjeringen legger til grunn at statens forvaltning av sitt eierskap i enkeltelskaper bør bygge på følgende 10 hovedprinsipper:

- I. Aksjonærer skal likebehandles.
- II. Det skal være åpenhet knyttet til statens eierskap i selskapene.
- III. Eierbeslutninger og vedtak skal foregå på generalforsamlingen.
- IV. Staten vil, eventuelt sammen med andre eiere, sette resultatmål for selskapene, styret er ansvarlig for realiseringen av målene.
- V. Kapitalstrukturen i selskapet skal være tilpasset formålet med eierskapet og selskapets situasjon.
- VI. Styresammensetningen skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra det enkelte selskapets egenart.
- VII. Lønns- og incentivordninger bør utformes slik at de fremmer verdiskapingen i selskapene og fremstår som rimelige.
- VIII. Styret skal ivareta en uavhengig kontrollfunksjon overfor selskapets ledelse på vegne av eierne.
- IX. Styret bør ha en plan for eget arbeid og arbeide aktivt med egen kompetanseutvikling. Styrets virksomhet skal evalueres.
- X. Selskapet skal være bevisst sitt samfunnsansvar.

I meldingens del II gjennomgås statens eierskap i enkeltelskaper. Hvert enkelt selskap beskrives, og rammene for statens eierskap omtales. Det gis en vurdering av statens eierskap, og drøftes om hensyn og begrunnelser for statens eierskap fortsatt er gyldige, og om Regjeringen bør legge opp til å endre dagens eierandel.

Statlig eierskap kan organiseres i ulike juridiske selskapsformer. Følgende former praktiseres i dag:

- Heleide statsaksjeselskaper
- Deleide aksjeselskaper
- Statsforetak
- Særlovsselskaper

Selskaper bør gis en selskapsform som er tilpasset bedriftens formål og utfordringer. For flere statsforetak og særlovsselskaper kan det være riktig med omdan-

nelse til aksjeselskap. På denne måten vil det oppnås en mer oversiktlig organisasjonsstruktur for de offentlige eide selskapene. Eventuelle behov for styring kan tas inn i vedtektene. Omdannelse fra statsforetak til aksjeselskap gjør bl.a. at uheldige konsekvenser som følge av låne- og garantirammer faller bort. Det avgjørende skillet med hensyn til ulike selskapsformers betydning synes å gå mellom deleide selskaper og andre. Overgang fra flere ulike selskapsformer, med til dels innfløkte særbestemmelser, til én velkjent organisasjonsform som aksjeselskap kan også være et selvstendig bidrag til forenkling av offentlig sektor.

6.2 Komiteens merknader

En bedre organisering og forvaltning av det statlige eierskapet

Profesjonalisering av det statlige eierskapet

Komiteen vil peke på behovet for å forbedre og effektivisere det statlige eierskapet. Komiteen vil også understreke betydningen av at det skapes en klarere deling mellom statens politiske og forretningsmessige rolle og at dette gjenspeiles i organiseringen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til at staten uavhengig av mulige nedslag vil være den største og viktigste eieren av norsk næringsliv i lang tid framover. Et profesjonelt eierskap er påkrevet både for å ivareta de virksomhetene staten eier, men også for å sikre en forsvarlig forvaltning av den kapitalen som er satt inn i selskapene. Flertallet har merket seg at Regjeringen har vurdert ulike alternativ til organisering og konkluderer med å samle mest mulig av det staten eier i et departement. Flertallet kan ikke slutte seg til dette og vil understreke at det er stor variasjon i det staten eier og at det vil være vanskelig å få til et offensivt eierskap dersom de samme personene skal ha ansvaret for hele porteføljen av eierandeler.

Flertallet har også merket seg meldingens avveining mellom de forretningsmessige hensyn og hensynet til demokratisk kontroll over de statlige eierinteressene. Flertallet vil vise til at hensynet til den demokratiske kontrollen kan ivaretas gjennom ulike måter blant annet gjennom en lovregulering som fastlegger rammene for dette.

Videre vil flertallet peke på at de selskapene der statens eierskap har en klar politisk begrunnelse - slik som eksempelvis Vinmonopolet - fortsatt kan vurderes lagt inn under et departement.

Flertallet vil framheve at det kan ha sine uheldige sider å samle alle de statlige eide selskapene i et forvaltningsselskap. Det kan blant annet skape en uheldig maktkonsentrasjon. Ved å fordele eierinteresser på to eller flere forvaltningsselskaper med ulik kompetanse kan man oppnå både makt og risikospredning. Både Folketrygdfondet, Argentum og det foreslåtte strukturfondet kan benyttes i denne sammenheng.

Flertallet viser til at en annen mulighet vil være å samle statens eierinteresser i bransjebaserte holding-

selskap med klare forretningsmessige mål og krav slik man ville stille til en profesjonell langsiktig industriell eier.

Flertallet kan ikke se at Regjeringen har gitt et fullgodt svar på hvordan en skal få best mulig forvaltning av statens eierinteresser. Flertallet vil derfor be om at det blir satt ned et utvalg for å se på hvordan man på en bedre måte kan organisere det statlige eierskapet. Dette utvalget bør arbeide raskt.

Eit anna fleirtal, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil fremje følgjande forslag:

"Stortinget ber Regjeringa kome attende til Stortinget med ei eiga sak om ulike modellar for ei meir profesjonell utøving av statens eigarskap."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti mener det er svært viktig at Regjeringen ser på hvordan organiseringen av eierskapet kan styrke legitimiteten i forhold til omgivelsene, både i forhold til andre statlige oppgaver og i forhold til kapitalmarkedet. Det er viktig at eierrollen kan utøves på en slik måte at det gir grunnlag for best mulig forretningsmessig drift i de enkelte selskapene. Disse medlemmer mener omfanget av det statlige eierskapet, og det forhold at stadig flere av selskapene blir børsnoterte, er en viktig begrunnelse for at staten bør sikre at eierskapet er organisert og forvaltet på en profesjonell måte. Disse medlemmer ser derfor positivt på Regjeringens ambisjon om å samle eierskapet i ett departement.

Disse medlemmer ønsker å understreke viktigheten av at det ikke legges opp til prosedyrer staten som eier må holde som gjør det vanskeligere for staten å leve opp til kriteriene for godt eierskap, for eksempel når det gjelder muligheten til å ta raske beslutninger i et dynamisk marked.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil peke på behovet for å finne en løsning som både sikrer et nasjonalt eierskap av strategisk viktige selskaper, reduserer det direkte statlige eierskapet og styrker kapitaltilgangen til norsk næringsliv. En slik løsning kan etter disse medlemmers mening være å overføre statlige aksjer til forvaltning i ulike enheter som Folketrygdfondet, Argentum, eller et nytt strukturfond. I tillegg bør det åpnes for at statlig kapital også kan benyttes til kjøp av andeler i aksjefond, venturefond osv. Gjennom vedtektene for de forskjellige fond vil det kunne regulere hvor stor andel av midlene som kan plasseres i norske, nordiske eller utenlandske aksjer eller tilsvarende.

Disse medlemmer mener at det på det nåværende tidspunkt ikke bør gis en generell fullmakt til utvalg/nedsalg av statlige eierandeler. Disse medlemmer mener at ovennevnte løsning bør utredes og gjennomføres *før* det iverksettes noe særlig nedsalg av

statens aksjer slik at det *først* er på plass kapitalsterke norske kjøpere i ulike fond med forpliktelser til å eie en viss andel i norske aksjer og slik at aksjer også kan overføres direkte til slike fond.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti er positive til at Regjeringen ønsker å fastsette kjøreregler for statlige bedrifter. Disse medlemmer er enig med Regjeringen i at dette ikke betyr at lønnsomhet og utvikling ikke er like viktig for statseide bedrifter som for privateide. Statsbedrifter bør ha lønnsomhet som viktigste mål, men bevisst søke løsninger som kombinerer lønnsomhet og utvikling med verdier som hensynet til ansatte og kompetanse, kultur, forskning, global rettferdighet og likestilling. Faren for forverrede menneskerettigheter, eller en forverret situasjon for miljø eller barn og unge bør i bedrifter med statlig eierskap, som i bedrifter med privat eierskap, i alle tilfeller vektlegges tyngre enn hensynet til lønnsomhet, i tilfeller hvor det er motsetninger mellom disse.

Disse medlemmer mener at en statlig eierskapspolitikk i større grad må være knyttet til perspektiver om lønnsomhet også på lang sikt. Dette sikres best gjennom å utvikle kompetanse, produkter og tjenester som samfunnet trenger i fremtiden. Disse medlemmer mener derfor at grunnleggende prinsipper og verdier som hensyn til miljø, forskning og kompetanseutvikling må være en integrert del av statlige prinsipper for eierskap, på samme måte som kravet til lønnsomhet skal være det. Ofte er det slik at forskning, miljøgevinst, kompetanseutvikling og lønnsomhet peker i samme retning. Staten må derfor være mye mer bevisst enn i dag på å bruke eierskapet til å utnytte og utvikle denne muligheten som ligger i eierskapet. Disse medlemmer vil i den anledning vise til Regjeringens forslag til prinsipper for et bedre statlig eierskap, som i liten grad berører spørsmål om samfunnsansvar og verdier, og i ingen grad berører skjæringspunktet mellom lønnsomhet, kompetanseutvikling, forskning og miljø.

Disse medlemmer viser til prinsipp 10 i Regjeringens forslag til hovedprinsipper for forvaltningen av sitt eierskap; "Selskaper skal være bevisst sitt samfunnsansvar". Mange bedrifter er i dag opptatt av å profilere seg som ansvarsbevisste bedrifter, et fenomen som ofte betegnes som "corporate citizenship". Et økende antall store bedrifter legger stor vekt på gode verdier, basert på motivet om at dette på lang sikt skaper en god samfunnsutvikling, positive assosiasjoner til bedriften og økonomiske fortrinn på lang sikt.

Selskaper med statlig eierskap har, på lik linje med private bedrifter, lønnsomhet som viktigste mål. Statsbedrifter bør bevisst søke løsninger der lønnsomhet og utvikling kombineres med verdier som hensynet til ansatte og kompetanse, kultur, forskning, global rettferdighet og likestilling. Faren for forverrede menneskerettigheter, eller en forverret situasjon for miljø eller barn og unge bør i bedrifter med statlig eierskap, på lik

linje med bedrifter med privat eierskap, i alle tilfeller vektlegges tyngre enn hensynet til lønnsomhet, i tilfeller hvor det er motsetninger mellom disse.

For selskaper med statlig eierskap tilligger det et særskilt ansvar for fremtidsrettet næringsutvikling. Staten representerer, gjennom sin stabile langsiktighet, et viktig og sunt alternativ til den kortsiktigheten som preger mange private eiere. For selskaper med statlig eierskap betyr dette muligheter som går mye videre enn mange andre bedrifter, til å forske, til å innovere og utvikle gode og lønnsomme totalløsninger og til å bygge opp kompetanse som kombinerer samfunns-lønnsomhet, bedriftslønnsomhet og hensynet til miljø, barn og unge og menneskerettigheter.

Staten som eier har et særskilt ansvar for å følge opp at den daglige ledelsen følger prinsipper for godt eierskap. For å sikre eierne informasjonstilgang skal Regjeringen be bedrifter og virksomheter der staten eier minst 10 pst. av aksjene som en del av årsberetningen, legge frem et standardisert verdiregnskap. Verdiregnskapet skal kort og presist presentere utvikling, status og utfordringer på bedriftens forhold til verdier som miljø, barn og unge, ansatte, kompetanse, kultur, menneskerettigheter, forskning og innovasjon, og likestilling. Verdiregnskapet skal fortrinnsvis utarbeides i samarbeid med og undertegnes av uavhengige miljøer med spesiell kjennskap til bedriften og dens virkeområde."

DEL II - GJENNOMGANG AV STATENS INTERESSER

7. KOMITEENS GENERELLE MERKNADER

Statens eierinteresser

Meldingen går inn for at staten rydder opp i sitt eierskap i næringslivet og definerer hva man vil med eierskapet i hvert enkelt tilfelle. Dette gir komiteen sin tilslutning til.

Meldingen påpeker videre at statens fremtidige direkte eierskap må begrenses til selskaper av forvaltningsmessig karakter og der eierskapet har en klar politisk begrunnelse. Komiteen vil særlig understreke det faktum at mange strategisk viktige selskaper i landet er hel- eller deleid av staten. Disse selskapene er blant annet finansiert ved hjelp av statens kapitalstyrke og arbeider innen nøkkelvirksomheter som olje og gass, kraftsektoren, IKT, havbruk og finans - områder der norsk næringsliv dessuten har et betydelig vekstpotensial i fremtiden.

Komiteen vil i den forbindelse peke på at den økende internasjonale konkurransen og tendensene til en filialisering av norsk næringsliv gir grunn til betydelig uro. Meldingen peker selv på at Norge mangler sterke private eiermiljøer. Nedsalg av statens aksjer i Statoil og Telenor førte således til at det meste ble overtatt av utenlandske eiere.

Komiteen vil presisere at utenlandske eiere i norsk næringsliv kan være nyttig og ønskelig, viktige deler av norsk industri ble i sin tid bygget opp av utenlandsk kapital og kompetanse. Komiteen vil likevel minne om at Norge er et lite land med et lite hjemmemarked, globaliseringen av økonomien innebærer at kapitalen og kompetansen søker mot de største markedene og de viktigste sentrene i verden. Filialiseringen er del av en internasjonal trend. De samlede rammebetingelsene har stor betydning for lokalisering av næringsvirksomhet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, savner en analyse av

hvilken strategi Regjeringen vil følge for å sikre nasjonale interesser i forhold til denne utviklingen og konsekvensene av et statlig nedsalg. Flertallet vil særlig peke på to spørsmål som bør besvares:

- Hvordan utnytte statens kapitalstyrke til å styrke disse selskapenes evne til å ta del i kunnskapssammenheng og møte en økende global konkurranse?
- Hvordan finne frem til en ny og bedre rollefordeling mellom staten og private norske eiere med sikte på å utvikle de forretningsmessige fellesinteressene?

Flertallet vil i den forbindelse vise til sine merknader under kap. 3.2.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti støtter Regjeringen i dens forslag som angår de enkeltstående selskaper staten har eierinteresser i.

Statlig eierskap som næringspolitisk virkemiddel

Komiteen vil i det følgende peke på nøkkelområder der staten har viktige eierinteresser, og omtale disse spesielt.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, vil - med utgangspunkt i det forestående - vise til at globaliseringen av økonomien og de raske teknologiske endringene er i ferd med å stille statlig eierskap i et nytt lys. På den ene siden krever denne utviklingen økt profesjonalisering av statens eierskap, på den annen side bør staten bruke sitt eierskap som et virkemiddel til å styrke norske næringsinteresser i en økende internasjonal konkurranse. I den nåværende situasjon er flertallet kommet frem til at staten ikke bør selge seg ned med mindre det foreligger gode forretningsmessige og eventuelt politiske begrunnelser.

8. OLJE OG GASS

8.1 Statoil ASA

Sammendrag

- Stiftelsesår: Den norske stats oljeselskap as. ble stiftet 18. september 1972. I 2001 ble selskapet børsnotert og omdannet til et allmennaksjeselskap, Statoil ASA.
- Statens eierandel: 81,8 pst.
- Antall ansatte pr. 31. desember 2000: 16 408

Da Statoil ble opprettet i 1972, ble det vurdert som viktig å ha et heleid statlig selskap for at staten skulle kunne dra mest mulig fordeler av og oppnå den ønskede styring med utviklingen av landets petroleumsressurser. Selskapet har ikke lenger en preferert posisjon i Norge på basis av det statlige eierskapet, men må konkurrere om andeler i utvinningstillatelser på like vilkår med andre. Selskapet har utviklet seg til å bli et internasjonalt oljeselskap som driver virksomhet på lik linje med andre selskaper og innen flere forretningsområder: undersøkelse og produksjon av olje og gass i Norge og internasjonalt, naturgass, foredling og markedsføring.

Statoil ble børsnotert og delprivatisert den 18. juni 2001. I forkant av privatiseringen solgte staten SDØE-andeler tilsvarende 15 pst. av SDØE-porteføljens verdi til Statoil. Statoils overordnede mål er å realisere størst mulige verdier for aksjonærene. Som en av de ledende aktørene på norsk kontinentalsokkel spiller Statoil en viktig rolle for utviklingen av det norske petroleums-miljøet og verdiskapingen i Norge. Staten ønsker av den grunn å sikre et nasjonalt forankret eierskap i selskapet. Statoil er også en del av statens felles eierskapsstrategi for Statoil, Petoro og SDØE. Statoil har ansvar for å avsette statens olje og gass. Stortinget har vedtatt å åpne for private eiere med inntil 1/3 av selskapsverdi. Stortinget har samtidig slått fast at formålet med å beholde statlig medeierskap i Statoil er å sikre at selskapet forankres med hovedkontor i Norge. Regjeringen vil på denne bakgrunn ikke foreslå noen endring i den eksisterende fullmakten.

8.2 Norsk Hydro ASA

8.2.1 Sammendrag

- Stiftelsesår: 1905
- Statens eierandel: 43,82 pst.
- Antall ansatte pr. 31. desember 2001: 35 567

Norsk Hydro ASA er et ledende energi- og industri-selskap med kjernevirksomhet innenfor Landbruk, Olje og Energi, og Lettmetall. Norsk Hydro ASA er Norges største børsnoterte selskap, og er representert i over 100 land. Norsk Hydro ble etablert for å utnytte Norges store vannkraftressurser til industriell produksjon av nitrogenbasert mineralgjødsel. Energi i form av vannkraft, olje og naturgass har vært grunnlaget for Hydros vekst og representerer fellesnevneren for selskapets virksomhet. Gjennom kjøpet av det tyske sel-

skapet VAW Aluminium er Hydro blitt Europas største aluminiumselskap og nummer tre på global basis. Etter en omfattende snuoperasjon de siste par år har Hydro Agri en global lederstilling innen gjødselindustrien.

Det har vært ansett som viktig for staten å ha en markert aksjepost i Norsk Hydro ASA, som er Norges største industriselskap, både når det gjelder opprettholdelse av kompetanse, arbeidsplasser og forvaltning av betydelige norske naturressurser. Aksjeposten i Norsk Hydro er også blitt begrunnet med betydningen av å beholde hovedkontorfunksjoner og forsknings- og utviklingsoppgaver i Norge. Da aksjeandelen ble redusert til 43,82 pst. i 1999 ble Regjeringen gitt fullmakt til å kjøpe seg tilbake til 51 pst. av aksjene i Norsk Hydro ASA hvis det skulle være ønskelig. Regjeringen ønsker å opprettholde posisjonen som en stor aksjonær i Norsk Hydro ASA. Disse hensynene kan ivaretas selv om staten skulle redusere sin andel i selskapet noe, dog ikke under 34 pst. En fremtidig styrking av egenkapitalen i Hydro bør fortrinnsvis skje ved å hente inn kapital fra norske og utenlandske private finansieringskilder.

8.2.2 Komiteens merknader

Komiteen vil vise til at det var en bevisst strategi fra statens side at det ble investert betydelige statlige midler i oppbyggingen av norske oljeselskaper. Dette sikret kontroll over olje- og gassressursene på norsk sokkel, skapte store norske oljeselskaper som i mange år har fungert som motorer i norsk næringsliv, samtidig som Norge ble i stand til å bygge opp betydelig kompetanse innen olje og gass også i internasjonal målestokk.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, vil videre vise til at selv om det er skjedd en viss privatisering av Statoil, spiller staten en mer konsentrert rolle enn tidligere, som følge av at Saga Petroleums virksomhet er gått inn i Norsk Hydro. De store krav som en internasjonalisering av norsk oljevirksomhet stiller til volum og kapitalstyrke innebærer etter flertallets mening at det er vanskelig å se private norske alternativer til statlig eierskap.

Etter flertallets vurdering bør staten ikke selge seg ned i Norsk Hydro ASA nå. Flertallet vil understreke at dersom det skulle oppstå en situasjon hvor det aktualiseres en utvanning av statens eierandel i Norsk Hydro ned til 34 pst. som følge av en industriell løsning med et privat selskap, må dette på en egnet måte forelegges Stortinget som egen sak.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil understreke at den fullmakt Stortinget tidligere har gitt i forhold til å kjøpe seg opp til 51,0 pst. i Norsk Hydro ASA, står fast.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti er av den oppfatning at Statoil ASA langt på vei er å betrakte som et økonomisk og teknologisk lokomotiv i norsk økonomi, og av særlig viktighet å beholde i Norge med tanke på arbeidsplasser, forskning og teknologiske ringvirkninger i resten av økonomien. Disse medlemmer vil peke på at Stortinget tidligere har gitt Regjeringen fullmakter til å selge ut opp til en tredel av Statoil ASA. Dagens statlige andel er på 81,8 pst., og disse medlemmer vil be Regjeringen om å ikke selge flere Statoil-aksjer i inneværende periode.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å ikke selge flere aksjer i Statoil ASA."

9. KRAFTSEKTOREN

9.1 Statkraft SF

9.1.1 Sammendrag

- Stiftelsesår: Statkraft SF ble etablert 1. januar 1992 som et statsforetak etter en omorganisering av forvaltningsbedriften Statkraft.
- Antall ansatte: 1 187
- Statens eierandel: 100 pst.

Statkraft SF er Norges største kraftprodusent og blant de tre største kraftprodusentene i Norden. Regjeringen ønsker å legge til rette for en god strategisk utvikling for Statkraft SF, samtidig som en norsk forankring i selskapet opprettholdes for blant annet å sikre og utvikle kompetansemiljøet. Statkraft var i fjor Norges største landbaserte skatteyder. Også provenyemessige betraktninger tilsier derfor at det er attraktivt for staten at Statkraft fortsatt er registrert, lokalisert og styrt fra Norge.

Statkraft har gjennom industrikraftregimet vært benyttet som et sektorpolitisk instrument. En stor del av selskapets produksjon er bundet til langsiktige industrikontrakter som løper frem til 2010. I samsvar med Stortingets behandling av St.prp. nr. 52 (1998-1999), jf. Innst. S. nr. 233 (1998-1999), legges det til grunn at det ikke er aktuelt å tildele nye industrikontrakter på myndighetsbestemte vilkår i fremtiden.

Strukturutviklingen i kraftnæringen gjør det over tid naturlig å vurdere behovet for industrielle partnere for Statkraft. I tillegg kan Statkraft se behov for ytterligere egenkapital som ledd i fortsatt utvikling av selskapet. Regjeringen legger til grunn at Statkraft fortsatt skal kunne videreutvikles som en sterk aktør i kraftnæringen i Norden, men at staten i utgangspunktet ikke skal bidra med mer kapital. Det vil bli tatt initiativ til å omdanne selskapet til aksjeselskap. Regjeringen vil være åpen for industrielle løsninger der Statkraft inngår, og der staten ikke lenger vil være eeneier.

9.1.2 Komiteens merknader

Med basis i norske naturressurser var kraftsektoren ryggraden i moderniseringen og industrialiseringen av Norge gjennom det forrige århundret. Komiteen vil fremheve at det offentlige har spilt en sentral rolle gjennom betydelige eierinteresser og aktiv politisk støtte.

Komiteen vil fremheve at det er i ferd med å skje store økonomiske og organisatoriske endringer i europeisk kraftindustri, noe som innebærer en omfattende konsentrasjon og forflytting av virksomheter. Utfordringen for små land som i internasjonal sammenheng har små og svake selskaper er hvordan unngå en omfattende filialisering.

Opgaven blir etter flertallets, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti mening å sikre betingelser for lokalisering og utvikling av aktiviteter som har overlevelsessevne og muligheter til å skape verdier i et nytt marked. Staten vil måtte spille en helt sentral rolle fordi Norge mangler private aktører som kan overta.

Komiteen har merket seg meldingens budskap om at dersom Statkraft SF skal kunne forbli en ledende markedsaktør i Norden, vil selskapet ha behov for å vokse ytterligere. Meldingen slår i tillegg fast at Statkraft fortsatt bør være registrert, lokalisert og styrt fra Norge av kompetansemessige og økonomiske årsaker.

Komiteen vil gi uttrykk for at Statkraft SF også i fremtiden bør spille en viktig strategisk rolle i norsk næringsliv og forbli en ledende markedsaktør i kraftnæringen i Norden.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, vil påpeke at som statsforetak er Statkraft SF også pålagt visse samfunnsmessige oppgaver som - hvis de blir stående - vil komme til å redusere verdsettingen av selskapet ved en børsnotering og bidra til lavere inntjening. Hvis man ønsker å skape et internasjonalt konkurransedyktig norsk kraftselskap er det inkonsekvent å gjøre selskapet mindre konkurransedyktig som følge av endring i selskapsstruktur.

Flertallet vil peke på at en stor del av Statkrafts produksjon er bundet til langsiktige industrikontrakter som løper frem til 2010 og at det i samsvar med Stortingets behandling av St.prp. nr. 52 (1998-1999), jf. Innst. S. nr. 233 (1998-1999), legges til grunn at det ikke er aktuelt å tildele nye industrikontrakter på myndighetsbestemte vilkår i fremtiden.

Flertallet vil derfor be Regjeringen komme tilbake til Stortinget med dette som en egen sak der bl.a. også de ovennevnte forhold drøftes før en eventuell omdannelse til aksjeselskap blir vurdert.

Eit anna fleirtal, medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, ynskjer eit handle-

kraftig offentlig eid norsk kraftselskap i den aukande internasjonale konkurransen. Statkraft kan medverka til å sikra at me enno har ein vesentleg offentlig eigarskap i kraftnæringa i Noreg.

Dette fleirtalet ser at med dei raske endringane som no skjer i kraftnæringa, er finansiell handlefridom ein heilt sentral konkurransefaktor. Dette fleirtalet minnar vidare om at innskot av kapital ikkje er ei løyving, men ei pengeplassering. Alternativet for staten er å plassera desse pengane - gjennom oljefondet - i utanlandske selskap. Dette fleirtalet meiner det er rett å bruka delar av den finansielle handlefridomen Noreg no har, til å utvikla Statkraft og andre norske selskap.

Dette fleirtalet vil vise til St.prp. nr. 1 (2000-2001) (OED) der utbytte frå Statkraft SF vart foreslått til 50 pst. av konsernet sitt årsresultat etter skatt.

Sjølv om utbyttet vart langt høgare i år, reknar dette fleirtalet med at den vedtekne utbyttepolitikken på 50 pst. av overskotet står ved lag.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti konstaterer at meldingen åpner for at Statkraft SF kan inngå strategiske allianser, noe som kan gi selskapet en bredere industriell plattform. Størrelse og økonomisk styrke er avgjørende faktorer for å møte den internasjonale konkurransen i energisektoren.

Disse medlemmer registrerer at ESA oppfatter ordningen for statsforetak, fylkeskommuner og kommuner, som er unntatt fra hjemfallsretten, konkurransevridende, og følgelig i strid med EØS-avtalen. Disse medlemmer har videre merket seg at Regjeringen har nedsatt en arbeidsgruppe som vurderer hjemfallreglene. Disse medlemmer avventer Regjeringens vurdering av disse forholdene og tar til etterretning at Regjeringen vil foreslå å fjerne garanti-bestemmelsene i statsforetaksloven.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at strukturutviklingen i kraftnæringen over tid gjør det naturlig å vurdere behovet for industrielle partnere for Statkraft. Disse medlemmer ser i tillegg at Statkraft kan se behov for ytterligere egenkapital som ledd i fortsatt utvikling av selskapet. Disse medlemmer legger til grunn at Statkraft skal kunne videreutvikles som en sterk aktør i kraftnæringen i Norden, men at staten i utgangspunktet ikke skal bidra med mer kapital. Disse medlemmer støtter Regjeringens syn om at staten skal være åpen for industrielle løsninger der Statkraft inngår, og der staten ikke lenger er eeneier.

Disse medlemmer viser til at spørsmålet om hjemfallsretten er et spørsmål om rammebetingelser for kraftsektoren, og hører inn under OED. Spørsmålet om eierskap i Statkraft hører derimot inn under eierskapsmeldingen og NHD. Nettopp for å unngå en blanding av de rollene og hensynene som myndighetene

skal ivareta er spørsmålet om hjemfallsretten ikke tatt opp i meldingen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ber Regjeringen fremlegge for Stortinget en vurdering av Statkrafts negative nåverdi av industrikontraktene. Etter Disse medlemmers vurdering kan et alternativ til egenkapitaltilførsel til foretak være at Statkraft, samtidig med en overgang til aksjeselskap, får tilført en kapital som minst tilsvarende verdien av industrikontraktene og som gir Statkraft en rating på linje med konkurrerende selskaper det er naturlig å sammenligne seg med.

Disse medlemmer mener det er naturlig å drøfte Statkraft SFs fremtidige organisering i sammenheng med en rekke andre forhold på energimarkedet, herunder den internasjonale konkurransen, industrikontrakter, overførings- og nettkapasitet og de varslede endringer i hjemfallsinstituttet. Disse medlemmer vil hevde at det først bør vurderes å fjerne hjemfallsinstituttet og andre særordninger tilknyttet Statkraft og så direkte omdanne foretaket til et børsnotert selskap med innslag av private eiere.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti registrerer Regjeringens forslag om å omdanne Statkraft SF til aksjeselskap. Disse medlemmer mener at det finnes ingen regnskapsmessig, kompetansemessig eller annen begrunnelse for en slik omdanning, utover det at selskapet i neste omgang står friere til å få inn private eiere. Sett i sammenheng med at Regjeringen ved revidert Nasjonalbudsjett våren 2002 tar ut ekstraordinært utbytte fra selskapet på 950 mill. kroner, mener disse medlemmer at Regjeringen legger opp til en snarlig innhenting av privat kapital til selskapet. Disse medlemmer er meget skeptiske til en slik utvikling. Disse medlemmer vil i den forbindelse understreke at representanter fra Regjeringen så sent som i fjor i Stortinget uttalte om Statkraft SF at:

"Fra Kristelig Folkepartis side er det viktig at foretaket og dets kraftreserver og produksjonskapasitet forblir på statlige - og for en stor del - nasjonale hender."

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at eierskap innen kraftsektoren er av stor strategisk betydning for et land som Norge som besitter en stor andel av de vannkraftressurser man finner i Europa. Historisk sett har statens eierskap vært av stor betydning for å sikre nasjonal kontroll og utvikling av en industriell virksomhet knyttet til produksjon, utstyr og teknologi innen vannkraftsektoren. Dette medlem er av den oppfatning at dette vil være en strategisk viktig sektor også i framtidens elektrisitets- og energimarked. Dette medlem vil peke på at Statkraft i dag forvalter de langsiktige industrikontraktene til norsk industri og at bedriften er hjemfallsinstitutt på vegne av staten. De nærmeste ti årene må det påregnes at om lag 1 TWh hjemfaller til staten som følge av

industrikonsekvensloven. Dette medlem anser Statkrafts rolle i denne sammenheng som viktig og kan ikke se at det norske samfunnet skulle være tjent med at bedriftens rolle i forhold til dette endres. Dette medlem vil understreke at Statkraft sine produksjonsanlegg i stor grad er nedbetalte anlegg som produserer elektrisitet fra fornybar energi. Det medfører derfor liten risiko for staten å sitte som eier av anleggene, samtidig som det vil være en meget vanskelig oppgave å få en god verdifastsettelse av anlegg ved et eventuelt salg eller en industriell allianse. Dette medlem har vanskelig for å forstå de begrunnelser som gis for å omdanne foretaket til A/S. Det medfører for øvrig ingen endringer i den daglige forretningsmessige drift å være heleid statlig A/S i forhold til statsforetak. Videre kan det neppe tenkes tilfelle hvor det vil være aktuelt å åpne for industrielle allianser uten at dette samtidig medfører en utvanning av den statlige eierandelen. Det vil i så fall bety en delvis privatisering av selskapet. Dette medlem har merket seg at det vil bli foreslått å fjerne garantibestemmelsene i statsforetakloven. Dette medlem stiller seg uforstående til et slikt forslag og mener dette er bestemmelser som har fungert godt og som bør videreføres. Dette medlem er av den oppfatning at Statkraft bør bestå som statsforetak, men mener samtidig at denne saken er for omfattende til å vurderes uavhengig av spørsmål som hjemfallsrett, industrikontrakter og energimarkedets utvikling. Dette medlem vil derfor støtte et forslag om at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med dette som egen sak.

10. IKT-SEKTOREN

10.1 Telenor ASA

10.1.1 Sammendrag

- Stiftelsesår: Telenor ble omdannet fra forvaltningsbedrift til aksjeselskap 1. november 1994, og omdannet til allmennaksjeselskap i 2000.
- Statens eierandel: 77,68
- Antall ansatte pr. 31. desember 2001: 22 000

Telenors virksomhet er basert på formidling av tale, informasjon, kunnskap og underholdning til sluttbrukere gjennom et spekter av kommunikasjonstjenester. Tjenestene baserer seg både på trådløse kommunikasjonsplattformer som mobil-, satellitt- og kringkastingsnett, og faste plattformer, som telefoni-, IP- (Internett-protokollbaserte) og kabelnett.

Ved behandlingen av St.prp. nr. 66 (1999-2000) Om Telenor AS, jf. Innst. S. nr. 242 (1999-2000), fikk Regjeringen fullmakt til å selge statens aksjer i selskapet gjennom en kombinasjon av emisjon og direkte nedsalg, men da slik at statens eierandel skulle utgjøre minst 51 pst. Delprivatiseringen av Telenor ASA ble gjennomført 4. desember 2000. Selskapet er børsnotert i Norge og USA. Ved behandlingen av St.prp. nr. 95 (2000-2001) Statens eierandel i Telenor ASA, jf. Innst.

S. nr. 348 (2000-2001), fikk Regjeringen fullmakt til å redusere statens eierandel i Telenor ASA videre ned mot 34 pst. gjennom en kombinasjon av emisjon og direkte nedsalg av statens aksjer. Telenor har stor betydning for norsk næringsliv innen IKT-sektoren, og spiller slik en viktig rolle for øvrig næringsutvikling og verdiskaping. Regjeringen ønsker av den grunn å sikre et norsk forankret eierskap til selskapet. Dette kan imidlertid sikres ved at staten beholder en kontrollerende minoritetsandel i selskapet. Regjeringen vil derfor ikke foreslå noen endringer i de fullmakter Stortinget har gitt når det gjelder statens eierandel i Telenor ASA.

10.1.2 Komiteens merknader

Komiteen vil peke på at i forhold til våre naboland Sverige og Finland har Norge ingen ledende internasjonale aktører innen IKT. Selv om denne sektoren er inne i et internasjonalt tilbakeslag nå, er det etter komiteens vurdering ingen tvil om at IKT også i fremtiden vil være en av driverne i internasjonal økonomi og næringsvirksomhet.

Komiteen vil imidlertid fremheve at Norge gjennom mange år har ligget langt fremme i utviklingen av nye mobiltelefonløsninger. Det norske markedet er et av verdens mest avanserte og interessante for internasjonale selskaper som ønsker å teste ut nye løsninger. For å omsette dette til ny verdiskaping bør Norge ha selskaper med tilstrekkelig kompetanse og finansiell styrke.

Komiteen erkjenner at Telenor ASAs fremtid vil være betinget av at det lykkes å inngå strategiske allianser med selskaper fra andre land, at det må ha økonomisk og organisatorisk styrke for å overleve i den internasjonale konkurransen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, vil likevel understreke betydningen av at Telenor ASA forblir et norsk selskap med hovedkontor i Norge og der de viktigste forsknings- og utviklingsfunksjonene ligger i Norge. I mangel av tunge private norske eiere er det viktig at staten fortsetter som en betydelig eier, samtidig som ledelsen gis den nødvendige handlefrihet til å utvikle Telenor ASA til et internasjonalt konkurransedyktig IKT-selskap med hovedkontor i Norge.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedsalg av statens eierinteresser i Telenor ASA til 51.0 pst."

Medlemene i komiteen fra Arbeiderpartiet vil vise til St.prp. nr. 95 (2000-2001) og Innst. S. nr. 348 (2000-2001) der Regjeringa fekk fullmakt til å redusere staten sin eigardel i Telenor ASA ned mot 34 pst. Denne fullmakta vart gjeven i ein spesiell situ-

asjon, der Telenor var i konkrete forhandlingar om overtaking av eit anna selskap. Fullmakta vart gitt for å gi selskapet og Regjeringa høve til å inngå forpliktande avtalar utan å måtta gå via Stortinget for endeleg godkjenning.

Motivasjonen for fullmakta var ikkje eit storstila nedslag i selskapet. Siktemålet med fullmakta var å kunna nytta aksjane i samband med eit oppkjøp eller ein fusjon og at ein slik handel kunne føra til at staten sin del av selskapet gjekk ned utan at aksjar vart selt. For desse medlemene er det viktig at denne fullmakta ikkje vert nytta til å selja seg heilt ned til 34 pst., men til å gi selskapet den handlefridomen som var tenkt.

Sjølv om dei konkrete forhandlingane som vart ført våren 2001 ikkje førte fram, kan det enno vera aktuelt med fusjonar eller oppkjøp som reduserer staten sin del i selskapet. Fullmakta kan difor enno bli nytta slik den var tenkt.

Desse medlemene ser likevel behovet for å presisera den fullmakta som er gitt. Desse medlemene vil difor støtta forslaget om at fullmakta til å selja seg ned i Telenor ASA vert sett til 50,1 pst.

Men, medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet og Fremskrittspartiet vil også gi Regjeringa fullmakt til å godkjenne eventuelle strategiske løysingar der staten sin del vert redusert til 34 pst. ved oppkjøp eller fusjon. Desse medlemene vil difor fremme dette forslaget:

"Stortinget gir Regjeringa fullmakt til å godkjenne oppkjøp eller fusjonar der Telenor ASA sine aksjar vert nytta som byttemiddel i transaksjonen. Staten sin del av selskapet skal etter ein slik transaksjon vera på minst 34 pst."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at Arbeiderpartiet i Innst. S. nr. 348 (2000-2001) sammen med Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet sikret flertall for å utvide Regjeringens fullmakt om å kunne redusere eierandelene i Telenor, til 34 pst., etter forslag fra regjeringen Stoltenberg (St.prp. nr. 95 (2000-2001)). I proposisjonen heter det:

"For at Telenor skal kunne utvikle seg som en konkurransedyktig aktør, må selskapet ha mulighet til å kunne foreta større oppkjøp eller delta i fusjoner hvor selskapets aksjer benyttes som byttemiddel i transaksjonen.

Enkelte av de alternativer som kan være aktuelle for Telenor i denne sammenheng vil kunne medføre at gjennomføringen av en industriell og forretningsmessig fornuftig transaksjon er avhengig av at staten er villig til å redusere sin eierandel under 51 pst. Flere av Telenors viktigste konkurrenter har eiere som har fått nødvendige fullmakter til å handle raskt i slike situasjoner. For Telenors vedkommende vil en slik sak måtte forelegges Stortinget. Dette gir selskapet en konkurranseulemppe både ved at beslutningsprosessen blir mer tidkrevende og ved at verdien av aksjene kan påvirkes negativt.

Regjeringen er kommet til at det vil være riktig for staten som dominerende eier i Telenor å legge til rette

for at selskapet lettere skal kunne delta i den raske strukturendringen som skjer innen bransjen. Regjeringen legger til grunn at det uansett vil være nødvendig for selskapet å delta i allianser med andre selskaper dersom det skal kunne opprettholde sin konkurranse-dyktighet på lengre sikt. Dette vil også være den beste måten staten kan bidra til å sikre og øke aksjonærverdiene i selskapet på."

Disse medlemmer viser til at bakgrunnen for at partiene gikk inn for denne fullmakten var å presisere at Telenor er et selskap som opererer i et svært dynamisk marked der muligheten for raske omstillinger er svært viktig. Disse medlemmer vil peke på at utviklingen etter dette har bekreftet konsolideringstrenden i telekommunikasjonen internasjonalt, og at det derfor ikke skulle være noen grunn for å endre på denne fullmakten. Disse medlemmer vil peke på at et forslag om å redusere regjeringens fullmakt vil svekke Telenors industrielle og strategiske muligheter, og kan svekke statens og private aksjonærers verdier i selskapet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet er av den oppfatning at Telenor ASA langt på vei er å betrakte som et økonomisk og teknologisk lokomotiv i norsk økonomi, og av særlig viktighet å beholde i Norge med tanke på arbeidsplasser, forskning og teknologiske ringvirkninger i resten av økonomien. Disse medlemmer vil vise til at Stortinget tidligere har gitt Regjeringen en fullmakt til å selge ut opp til to tredeler av Telenor ASA. Dagens statlige andel er på 77,68 pst., og disse medlemmer vil be Regjeringen om å ikke selge flere Telenor-aksjer i inneværende periode.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å ikke selge flere aksjer i Telenor ASA."

11. BIOMARIN SEKTOR

11.1 Cermaq ASA (Fjord Cermaq ASA/Cernova AS)

11.1.1 Sammendrag

- Stiftelsesår: 1994
- Antall ansatte i konsernet pr. 31. desember 2000: 2 686
- Statens eierandel: 79,38 pst.

Statkorn Holding AS (nå Cermaq ASA) ble stiftet som morselskap for statens virksomheter i korn-, mel- og kraftfôrsektoren da statens kornmonopol opphørte. Statkorn-gruppen har siden omstilt og utviklet seg betydelig, med nåværende hovedvirksomheter innen kornhandel (Statkorn/Unikorn), fiskefôr (NorAqua og EWOS), mølleindustri (Norgesmøllene) samt fiskeoppdrett (Mainstream, AquaScott og PNA).

Den 5. oktober 2001 ble det vedtatt å fisjonere Cermaq ASA i ett havbrukskonsern og ett landbrukskonsern etter likedelingsprinsippet. Det nye navnet på morselskapet i landbrukskonsernet, som foreløpig er

organisert som et heieid datterselskap til Cermaq ASA er Cernova AS.

Styrene i Cermaq ASA, Fjord Seafood ASA, og Domstein ASA offentliggjorde den 20. mars 2002 en intensjonsavtale om å fusjonere havbruksaktivitetene i de tre selskapene. Fjord Seafood ASA vil være det overtakende selskap som sikrer at det sammenslåtte selskapet automatisk vil bli børsnotert ved Oslo Børs, da Fjord Seafood i dag er et notert selskap.

Dersom fusjonen gjennomføres, legges det opp til en emisjon for å øke egenkapitalen i det nye selskapet. Departementet har lagt til grunn at staten ikke skal tegne seg i en slik ny emisjon. Staten vil da vanne ut sin eierposisjon fra 79,38 pst. i Cermaq ASA til mellom 35 og 40 pst. i det sammenslåtte selskapet.

11.1.2 Komiteens merknader

Komiteen vil peke på at biomarin sektor omfattende fiskeri, havbruk og bioteknologi er regnet som en av de næringssektorer der Norge har de fremste vekstmuligheter i fremtiden. Dette bekreftes av den imponerende utviklingen som er skjedd i den norske havbruksnæringen de siste ti årene.

Komiteen vil samtidig peke på at det siste årets tilbakeslag på de internasjonale markedene viser hvor sårbar næringen er både finansielt og for utenlandske oppkjøp. Dette er også en utfordring med tanke på behovet for å sikre norske eierinteresser i en næring som må innta globale posisjoner for å kunne utvikle seg.

Komiteen har registrert at den foreslåtte fusjonen mellom Cermaq ASA, Fjord Seafood ASA og Domstein AS ikke har oppnådd tilstrekkelig støtte blant aksjonærene.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, har videre merket seg at denne virksomheten er meget sårbar for konkurranse fra utlandet og at risikoen for at deler av denne virksomheten selges ut til en meget lav pris er betydelig. Denne situasjonen forsterker behovet for at norske myndigheter utarbeider en plan for hvordan staten i samarbeid med private kan sikre nasjonale interesser i en norsk fremtidsnæring, jf. flertallets generelle merknader om en profesjonalisering av statens eierskap og forslag til tiltak for å utnytte statens kapitalstyrke som et konkurransefortrinn. Flertallet viser til at det foreligger flere uavklarte forhold knyttet til Cermaq ASA. Flertallet ber derfor Regjeringen komme tilbake til Stortinget med saken i forbindelse med budsjettet for 2003.

12. ENTRA EIENDOM AS

12.1 Sammendrag

- Stiftelsesår: 2000
- Antall ansatte pr. 31. desember 2001: 94
- Statens eierandel: 100 pst.

Entra Eiendom AS ble stiftet i forbindelse med gjennomføring av ny strategi for Statsbygg. Bygg hvor det eksisterer et velfungerende marked ble overført fra staten v/Statsbygg til Entra Eiendom AS. Statens formål med eierskapet i Entra Eiendom AS har vært å skaffe staten kontorlokaler i det konkurranseutsatte markedet. Entra Eiendom AS skal ikke ivareta spesielle sektorpolitiske hensyn. Regjeringen mener derfor at staten ikke bør være en langsiktig eier av virksomheten. Det vil bli vurdert om staten kan redusere sin eierandel.

12.2 Komiteens merknader

Fleirtalet i komiteen, medlemene fra Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil gå mot nedsalg i dette selskapet. Ei privatisering vil føre til eit massivt sal av offentlig eidegom, som til dømes politikammer, soren-skrivarkontor og Statens Hus. Denne privatiseringa vil føre til at staten må leiga hos private i staden for å eiga sjølv.

Statens formål med eierskapet i Entra Eiendom AS har ifølge meldingen vært å skaffe staten kontorlokaler i et konkurranseutsatt marked, samt bidra til forretningsmessig drift og markedsmessig avkastning.

Det er etter komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkepartis vurdering ingen viktig statlig oppgave å være eiendomsbesitter, verken ut fra en sektorpolitisk eller næringspolitisk vurdering. Disse medlemmer vil derfor gi sin tilslutning til meldingens anbefaling om at staten bør vurdere å redusere sin eierandel.

Disse medlemmer støtter Regjeringen i at staten ikke bør være en langsiktig eier av virksomheten, da selskapet ikke ivaretar viktige sektorpolitiske hensyn.

13. NAMMO AS

13.1 Sammendrag

- Stiftelsesår: 1998
- Statens eierandel: 45 pst.
- Antall ansatte pr. 31. desember 2000: 1 521

Høsten 1998 inngikk bl.a. ammunisjonsvirksomheten til Raufoss i det nyetablerte selskapet Nammo AS. Ved stortingsvedtak den 13. april 2000 ble det bevilget 340 mill. kroner til statlig kjøp av Raufoss ASAs eierandel på 45 pst. i Nammo AS. Bakgrunnen var behovet for en refinansiering av Raufoss-konsernet. Den norske eier har gitt uttrykk for at staten kan være innstilt på å gå ned i eierandel, dersom dette kan skje til fornuftige vilkår, og det er ledd i en restrukturering innen bransjen. Det er en felles oppfatning hos alle eierne at selskapet trenger tilknytning til en stor internasjonal aktør, fortrinnsvis på eiersiden. Nærings- og handelsdepartementet har fullmakt til å justere statens eieran-

del i Nammo AS i intervallet 34-51 pst. Det er liten grunn til at staten skulle øke sin eierandel i Nammo til 51 pst. Aksjonærvitalen krever enighet mellom eierne i alle vesentlige spørsmål. Dermed gir ikke en aksjemajoritet på 51 pst. reell kontroll. Det er en trend i den omstrukturingsprosess som pågår i europeisk forsvarsindustri at statlig eierskap i forsvarsindustrien reduseres. Det foreligger heller ikke lenger tunge forsvarspolitiske eller andre hensyn som tilsier at staten bør forbli langsiktig eier i Nammo. Derfor bør statens eierandel på sikt kunne reduseres helt. Dette bør imidlertid skje på en måte som bidrar til å styrke selskapet industrielt.

13.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, mener staten foreløpig bør opprettholde sin eierposisjon på 45 pst. Der som man finner fram til en god langsiktig eierløsning for Nammo, som innebærer at det kan være aktuelt for staten å redusere sin eierposisjon, må dette framlegges som egen sak for Stortinget.

Eit anna fleirtal, medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, går mot ytterlegare nedsal i Nammo. Dette fleirtalet syner til at Nammo AS vart etablert på bakgrunn av restruktureringa av forsvarsindustrien i Europa for å tena ein nordisk heimemarknad, samt for å auka konkurransevna i den internasjonale marknaden. Dette fleirtalet syner til at mens Sverige og Finland berre la ein mindre del av ammunisjonsproduksjonen sin inn i Nammo når dette vart oppretta i 1998, la Noreg inn heile produksjonen sin. Dette fleirtalet er uroleg for at eit eventuelt nedsal i Nammo kan medføra ei oppsplitting av selskapet, med nedlegging eller utflytting av arbeidsplassar som resultat. Dette fleirtalet meiner difor at Nammo AS best kan førast vidare ved eit framleis sterkt statleg eigarskap.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til Innst. S. nr. 154 (1999-2000) der Fremskrittspartiet skrev følgende:

"Disse medlemmer viser til RAs engasjement i det nordiske ammunisjonsselskapet Nammo. Utviklingen i denne forsvarsvirksomheten er preget av betydelig usikkerhet. Disse medlemmer vil derfor ikke støtte Regjeringens forslag om et sterkere statlig engasjement i Nammo gjennom en overtakelse av RAs aksjepost i selskapet. Disse medlemmer viser til den omstrukturingsprosessen som pågår i europeisk forsvarsindustri. Statlig eierskap reduseres eller avvikles og har vært sett på som en nødvendighet i gjennomføringen av tiltak for å oppnå konkurranseedyktighet. Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at RAs Nammo-aksjer bør avhendes.

Disse medlemmer vil minne om at det ikke foreligger en forsvarspolitisk begrunnelse for et statlig engasjement i Nammo. Hvis produksjonen av ammunisjon som i dag finner sted ved divisjonen på Raufoss

avvikles eller flyttes til andre land, kan Forsvaret inngå avtaler om leveranse med alternative leverandører i NATO-kvalifiserte produsentland. Disse medlemmer forutsetter at leveranseavtaler får rammer som gjør at beredskapshensyn ivaretas."

Disse medlemmer gjør også oppmerksom på at Arbeiderpartiet i Innst. S. nr. 154 (1999-2000) skrev følgende:

"For å sikre en viss fleksibilitet i eierandelen, vil flertallet gi Nærings- og handelsdepartementet fullmakt til å justere statens eierandel i Nammo AS i intervallet 34-51 pst."

Disse medlemmer mener det ikke lenger foreligger tunge forsvarspolitiske eller andre hensyn som tilsier at staten bør forbli langsiktig eier i Nammo.

14. KONGSBERG GRUPPEN ASA

14.1 Sammendrag

- Stiftelsesår: 1987
- Antall ansatte pr. 31. desember 2001: 4 012
- Statlig eierandel pr. 31. desember 2001: 50,001 pst.

Kongsberg Gruppen er et internasjonalt teknologikonsern. Konsernet, som omfatter i alt 13 heleide datterselskaper, er etablert i mer enn 20 land og med mer enn 30 lokasjoner. Konsernet har to hovedforretningsområder: Kongsberg Maritime og Kongsberg Defence & Aerospace. Kongsberg Maritime er verdensledende på en rekke områder innen maritim informasjonsteknologi. Kongsberg Defence & Aerospace, som er Norges ledende produsent av forsvarsmateriell, er en nisjeleverandør med hovedvekt på sjømålsmissiler, kommando- og kontrollsystemer og kommunikasjon.

Det er forutsatt at staten skal opprettholde en aksjemajoritet i selskapet, jf. Innst. S. nr. 233 (1991-1992). Det foreligger ingen fullmakter fra Stortinget om salg av aksjer i Kongsberg Gruppen ASA. Formålet med statens eierskap er å sikre kontroll i et selskap som er en viktig leverandør av forsvarsmateriell til det norske forsvaret. Selskapet vil etter hvert ha et behov for å styrke egenkapitalen for å finansiere fortsatt vekst. Som leverandør til fremmede lands forsvar er også selskapet interessert i å ha staten som en stor aksjonær. Regjeringen mener at staten bør åpne for å redusere sin eierandel ned mot 34 pst. Hvordan dette eventuelt skal skje blir en forretningsmessig vurdering. Industrielle løsninger som både sikrer selskapets utvikling og statens verdier kan føre til en ny vurdering av statens eierandel.

14.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, mener at den nåværende statlige eierandelen i Kongsberg-gruppen bør opprettholdes. Flertallet vil understreke at dersom

det skulle oppstå en situasjon hvor det aktualiseres en utvanning av statens eierandel i Kongsberg-gruppen, må Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om dette.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti støtter Regjeringen i at det bør åpnes for å redusere statens eierandel i Kongsberg-gruppen ned mot 34 pst. Disse medlemmer viser til at dette både kan skje ved at staten selger aksjer eller unnlater å tegne seg ved eventuelle fremtidige kapitalutvidelser, men det må bli en forretningsmessig vurdering.

15. KOMMUNALBANKEN

15.1 Sammendrag

- Stiftelsesår: 1999
- Antall ansatte pr. 31. desember 2001: 29
- Statens eierandel: 80 pst.

Selskapets formål er å yte lån til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og lignende som utfører kommunale oppgaver enten mot kommunal garanti, statlig garanti, eller annen betryggende sikkerhet. Dette er særlig viktig overfor små og mellomstore kommuner, som ikke oppnår like gode rentevilkår i markedet som større kommuner og fylkeskommuner. Omdanningen av Norges Kommunalbank til aksjeselskap i 1999 innebærer større handlefrihet for banken. En viktig oppgave for banken er å bidra til konkurranse om utlån til kommuner/fylkeskommuner. I 2000 solgte staten 20 pst. av aksjene til KLP, med et mål om ytterligere kommunalt eierskap. Regjeringen vil vurdere ulike måter å følge opp dette på.

15.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Kommunalbankens oppgave er å sikre norske kommuner gode lånevilkår. Det er nettopp bankens posisjon som statlig selskap som gir den en rating som igjen gir mulighet til å oppnå gunstige lånevilkår på det internasjonale lånemarkedet. En svekkelse av bankens posisjon som offentlig eid selskap vil derfor svekke bankens forretningsidé og mulighet til å bidra som mal for rentenivået i hele kommunal sektor. Flertallet vil se en slik utvikling som svært uheldig. Flertallet ser det som fullt ut legitimt at staten benytter sin gode kredittverdighet til å senke kostnadsnivået i offentlig sektor. Flertallet viser til at banken er veldrevet med god avkastning på kapitalen og at den har lavere driftskostnader enn de fleste private banker. Flertallet vil på denne bakgrunn gå imot endringer i eierforholdene i Kommunalbanken.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget om et statlig nedsalg i Kommunalbanken. Disse medlemmer vil gå inn for at Regjeringen vurderer ulike modeller for avvikling av det statlige eierskapet i Kommunalbanken. Disse medlemmer vil i denne sammenheng peke på det ønskelige i strukturelle løsninger som kan styrke norsk finansnærings evne til å gi kommunene de beste lånevilkår.

16. RAUFOSS ASA

16.1 Sammendrag

- Stiftelsesår: 1896
- Statlig eierandel pr. 31. desember 2001: 50,27 pst.
- Antall ansatte pr. 31. desember 2001: 1 090

Raufosskonsernet har de senere år vært igjennom en omfattende restruktureringsprosess. Konsernet omfatter forretningsområdene Chassis Technology og Fluid Technology. Chassis Technology består av hjulopp-hengkomponenter i aluminium med produksjonsvirksomhet på Raufoss og en fabrikk under etablering i Montreal, Canada. Fluid Technology omfatter bremserørkoblinger, vann- og gasskoblinger, og systemer for alternative drivstoff. Raufoss Industrial Tools (RIT) utvikler, produserer og vedlikeholder produksjonsverktøy og utgjør en sentral del av selskapets kjerne-teknologi.

Nærings- og handelsdepartementet har fullmakt til å redusere statens eierandel i Raufoss ned til 34 pst. Selskapet har i dag ikke produksjon for militære formål. Den opprinnelige begrunnelsen for å opprettholde en statlig eierandel i selskapet er derfor falt bort. Raufoss har de siste årene vært gjennom en krevende omstillingsprosess. Bedriften har behov for et stabilt eierelement. Styret arbeider med å utforme en langsiktig vekststrategi for selskapet, og mener at en endring i statlige eierskap bør sees i sammenheng med den strategiske utviklingen av bedriften. På denne bakgrunn mener Regjeringen at staten bør kunne redusere sin eierandel ned til null i selskapet.

16.2 Komiteens merknader

Fleirtallet i komiteen, medlemmene fra Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at staten sitt industriengasjement sidan 1896 har bygget opp industrimiljøet på Raufoss, og at synergieffekt og spin-off frå forsvarsmiljøet har gjort Raufoss til eit høgteknologisk kraftsenter for industrien både regionalt og nasjonalt. Fleirtallet meiner at produktspekteret ved Raufoss ASA kan gjera selskapet utsett for slakting, og er av den oppfatning at denne kompetansen er viktig for norsk industri. Fleirtallet meiner difor at staten bør halda fast på ein eigardel på minst 34 pst., og vil gå imot forslag om ytterlegare fullmakter til nedsal.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti støtter Regjeringens standpunkt om en reduksjon av statens eierandel ned til null i selskapet.

17. STOR-OSLO LOKALTRAFIKK AS

17.1 Sammendrag

- Stiftelsesår: 1974
- Statens eierandel: 33,33 pst.
- Antall. ansatte pr. 31. desember 2001: 84

Stor-Oslo Lokaltrafikk AS er et aksjeselskap hvor staten v/Samferdselsdepartementet, Oslo kommune og Akershus fylkeskommune hver har 1/3 av aksjene. Selskapets formål er å forestå takst- og rutesamordning av kollektiv rutetransport i Oslo og Akershus. Statens begrunnelse for deltakelse i selskapet i 1974 var et ønske om aktivt å medvirke til å utvikle kollektive kommunikasjoner som kunne gi et godt transporttilbud i Oslo og Akershus med bakgrunn i de helt spesielle nærtrafikkproblemene en hadde i Oslo-området sammenlignet med byområdene ellers i landet. Det finnes i dag verken forretningsmessige eller sektorpolitiske hensyn som tilsier at staten fortsatt skal ha aksjeinteresser i Stor-Oslo Lokaltrafikk AS. Regjeringen vil derfor legge til rette for at statens aksjer i Stor-Oslo Lokaltrafikk AS selges.

17.2 Komiteens merknader

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti støtter Regjeringens standpunkt om en tilrettelegging for at statens aksjer i selskapet selges.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Regjeringen i St.meld. nr. 26 (2001-2002) Bedre kollektivtransport, skriver at Samferdselsdepartementet vil ta initiativ til å opprette et samordningsorgan for kollektivtransporten i det sentrale Østlandsområdet, med deltakelse fra aktører som disponerer lokale og statlige midler på transportområdet.

Disse medlemmer mener Regjeringen bør vurdere om det nye samordningsorganet for Østlandsområdet bør få overta statens andel i Stor-Oslo Lokaltrafikk (SL) gratis.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at bakgrunnen for at staten gikk inn med aksjer i Stor-Oslo Lokaltrafikk AS var å sikre en nødvendig samordning av kollektivtilbudet i regionen. En slik samordning har ikke latt seg gjennomføre. Dette medlem er av den oppfatning at det bør opprettes en felles administrasjon av kollektivtrafikken i regionen for å virkeliggjøre et samordnet, rasjonelt og enhetlig kollektivtilbud. Dette medlem foreslår at statens

aksjer i SL overføres Oslo kommune og Akershus fylkeskommune vederlagsfritt og inngår som aksjekapital i et felles administrasjonsselskap.

18. SND INVEST AS

18.1 Sammendrag

- Stiftelsesår: SNDs Egenkapitaldivisjon fra 1993, SND Invest fra 1998
- Antall ansatte pr. 31. desember 2001: 27
- Statens eierandel via SND: 100 pst

Selskapet er eiet av Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND). Selskapets formål er å fremme en bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling både i distriktene og i landet for øvrig. SND Invest AS har bygget opp et miljø med bred investeringsfaglig og bransjemessig kompetanse og et aktivt eierskapsmiljø. Ved utgangen av 2000 hadde selskapet investert i 140 bedrifter, med et betydelig engasjement i bedrifter i distriktene og særlig i de tre nordnorske fylkene. Stortinget vedtok 6. desember 2001 å gi Nærings- og handelsdepartementet fullmakt til å lage et opplegg for å gjennomføre salg av aksjene i SND Invest AS, jf. St.prp. nr. 1 (2001-2002). Tillegg nr. 4. Som et ledd i denne prosessen er det lagt opp til at aksjene i SND Invest AS overføres fra SND til Nærings- og handelsdepartementet.

18.2 Komiteens merknader

Medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet vil visa til Budsjett-innst. S. nr. 8 (2001-2002), der desse medlemene gjekk mot å gi fullmakt til sal av SND Invest AS.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti registrerer at Stortinget allerede har sagt ja til nedsalg eller omdannelser i en rekke selskaper som omtales i meldingen, inkludert SND Invest AS. Disse medlemmer vil vise til egne merknader i forbindelse med behandlingen av SND Invest i forbindelse med Statsbudsjettet 2002, der Sosialistisk Venstreparti foreslo å bruke midlene fra salget av SND Invest til et nytt distriktsfond.

19. KOMITEENS KOMMENTARER TIL ØVRIGE VIRKSOMHETER OMTALT I MELDINGEN

Komiteen gir sin tilslutning til Regjeringens intensjoner og forslag til utsalg/nedsalg hva gjelder følgende selskaper:

- Arcus ASA,
- DNB Holding ASA,
- Grødegaard AS,
- Moxy Trucks AS,

- NOAH AS,
- A/S Olivin,
- SAS AB,
- Statoil ASA,
- Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har for øvrig ingen kommentarer til porteføljen av øvrige virksomheter inntatt i meldingen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti registrerer at Regjeringen i en rekke selskaper ikke ber om Stortingets fullmakter til å endre eierskapet. Dette gjelder bedrifter som Bjørnøen AS, Gassco AS, Kings Bay AS, Eksportfinans ASA, Norsk Eiendomsinformasjon AS, Norsk rikskringkasting AS, Norsk Tipping AS, Petoro AS, AS Vinmonopolet, Enova SF, Statnett SF, Statskog SF og SAS AB. Disse medlemmer er enig i Regjeringens vurderinger rundt disse selskapene.

Regjeringen er i ferd med å foreta en gjennomgang av det distrikts- og næringspolitiske virkemiddelapparatet (Effekt-utvalget), deriblant SND, SIVA og Argentum Fondsinvesteringer AS. I eierskapsmeldingen skriver Regjeringen at de vil avvente resultatene fra Effekt-utvalget før de foretar noen vesentlige endringer i hhv. SND, SIVA og Argentum Fondsinvesteringer AS. Disse medlemmer er positive til at Regjeringen fortløpende vurderer hensiktsmessigheten i det næringspolitiske virkemiddelapparatet, men disse medlemmer vil likevel understreke viktigheten av at slike gjennomganger og evalueringer av offentlige tjenester blir brukt til det som er intensjonen bak evalueringer, nemlig å forbedre og utvikle, og ikke bruke resultater av slike gjennomganger som vikarierende argumentasjon for å ukritisk redusere det offentlige tilbudet. Disse medlemmer vil i den anledning minne om at en omfattende og i hovedsak positiv evaluering av SNDs resultater innen distrikts- og næringsutvikling ble etterfulgt av kutt av Regjeringen på en halv mrd. kroner.

Disse medlemmer registrerer at Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med egen sak om fullmakter til endring eller privatisering for selskapet Electronic Chart Centre AS.

Disse medlemmer støtter Regjeringen der Regjeringen foreslår å bevare eierskapet slik det er i dag. Når det gjelder de øvrige selskapene går disse medlemmer imot nedsalg der dette er foreslått.

20. AVSLUTTENDE MERKNADER

Statlige fond

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, vil endelig hen vise til at et så omfattende nedsalg vil innbringe betydelige inntekter til staten. Dette er inntekter som i utgangs-

punktet vil bli vurdert på linje med oljeinntektene. Salgsinntektene vil således ikke styrke mulighetene for å bruke mer penger til drift eller investeringer for staten i og med at staten har tilstrekkelig med penger som er plassert i aksjer/innskudd og obligasjoner i utlandet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti mener forvaltningen av statens formue bør gjøres med tanke på kommende generasjoner. Disse medlemmer vil påpeke at debatten om bruk av statens formue ikke er en diskusjon om man skal bruke disse midlene, men når og hvordan. Disse medlemmer mener derfor statens formue må forvaltes profesjonelt og plasseres der de gir størst avkastning, innenfor Norges menneskerettslige og folkerettslige forpliktelser. Disse medlemmer vil i denne sammenheng vise til den pågående utredning om fondering av Folketrygden, og at meldingen omtaler at en skisse fra dette utvalget vil bli presentert i Nasjonalbudsjettet for 2003.

Disse medlemmer vil vise til at tanken om flere nye statlige fond, som Fremskrittspartiet fremmer forslag om, synes å ha som utgangspunkt at en ønsket utvikling av næringsstrukturen i Norge sikres best gjennom statlige midler. Disse medlemmer vil i denne sammenheng vise til at erfaringene fra store statlige industrisatsinger har vært svært varierende. Disse medlemmer vil videre vise til målet om å redusere omfanget av det statlige eierskapet i Norge. Disse medlemmer vil understreke behovet for å stimulere til økt privat eierskap, og vil i denne sammenheng særlig peke på behovet for å redusere formuesskatten. Det vises i denne sammenheng til Skattekommissjonen som ble nedsatt av Regjeringen i januar.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil peke på behovet for å finne en løsning som både sikrer et nasjonalt eierskap av strategisk viktige selskaper, reduserer det direkte statlige eierskapet og styrker kapitaltilgangen til norsk næringsliv. En slik løsning kan etter disse medlemmers mening være å overføre statlige aksjer til forvaltning i ulike enheter som Folketrygdfondet, Argentum eller et nytt strukturfond. Disse medlemmer ber Regjeringen fremme forslag til en slik løsning i virkemiddelmeldingen. I tillegg bør det åpnes for at statlig kapital også kan benyttes til kjøp av andeler i aksjefond, venturefond etc. Gjennom vedtektene for de forskjellige fond vil det kunne reguleres hvor stor andel av midlene som kan plasseres i norske, nordiske eller utenlandske aksjer eller tilsvarende.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener at det på det nåværende tidspunkt ikke bør gis noen fullmakt til nedsalg av statlige eierandeler. Flertallet mener at før eventuelle nedsalg blir vurdert må Regjeringen ha en plan for å styrke det private eierska-

pet, dels gjennom rammevilkår, dels gjennom samarbeidsløsninger mellom staten og private. Flertallet viser her til forslagene som er fremmet om såkornfond, Argentum, strukturfond og regionale fond.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om:

- I. å utrede og fremme forslag om en utvidelse av Folketrygdfondets plasseringsmuligheter til også å omfatte land utenom Norden.
- II. å legge frem en vurdering av en oppdeling av Folketrygdfondet i flere fond. Vurderingen må også omfatte muligheten for å plassere midler i private aksje- og venturefond.
- III. å legge frem en vurdering om en ved salg av statlige aksjer bør tilføre fondene under punkt II statlige aksjer direkte.
- IV. å komme tilbake til Stortinget med forslag i den varslede virkemiddelmeldingen eller senest ved utgangen av 2002."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at hensynet til fremtidig avkastning er viktig. Disse medlemmer mener at nettopp derfor bør Regjeringen søke å utvikle lønnsomheten i stateide selskaper fremfor å selge ut statsaksjer, enten i bytte mot skattereduksjon til de rikeste, eller som investeringer i utenlandske bedrifter.

Disse medlemmer mener at en privatisering av aksjer til norske eiere ikke innebærer noen garanti for at aksjene ikke videreselges til utenlandske eiere i neste omgang. Disse medlemmer mener at det eneste som sikrer langsiktig, norsk eierskap og kontroll er et sterkt statlig eierskap.

21. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2003 fremme forslag om å utvide Folketrygdfondets plasseringsmuligheter til også å omfatte plasseringer i unoterte aksjer.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til hvordan SNDs virkemidler for å bedre kapitaltilgangen til norsk næringsliv kan styrkes.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet:

Forslag 3

1. Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedsalg av statens eierinteresser i Telenor ASA til 51,0 pst.
2. Stortinget gir Regjeringa fullmakt til å godkjenne oppkjøp eller fusjonar der Telenor ASA sine aksjar

vert nytta som byttemiddel i transaksjonen. Staten sin del av selskapet skal etter ein slik transaksjon vera på minst 34 pst.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen om i forbindelse med stortingsmeldingen om virkemiddelbruk i næringspolitikken, å fremme forslag til hvordan SND sine virkemidler for å bedre kapitaltilgangen til norsk næringsliv kan styrkes.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen om å ikke selge flere aksjer i Telenor ASA.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag i statsbudsjettet for 2003 om skatteendringer for å styrke tilgangen på risikokapital til næringslivet og å bedre forholdene for nyskaping, jf. merknadene i Innst. S. nr. 264 (2001-2002).

Forslag 7

Stortinget ber Regjeringen om:

- I. å utrede og fremme forslag om en utvidelse av Folketrygdfondets plasseringsmuligheter til også å omfatte land utenom Norden.
- II. å legge frem en vurdering av en oppdeling av Folketrygdfondet i flere fond. Vurderingen må også omfatte muligheten for å plassere midler i private aksje- og venturefond.
- III. å legge frem en vurdering om en ved salg av statlige aksjer bør tilføre fondene under punkt II statlige aksjer direkte.
- IV. å komme tilbake til Stortinget med forslag i den varslede virkemiddelmeldingen eller senest ved utgangen av 2002.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 8

Regjeringens melding om eierskap, St.meld. nr. 22 (2001-2002) Et mindre og bedre statlig eierskap, sendes tilbake til Regjeringen.

Forslag 9

Stortinget ber Regjeringen om å ikke selge flere aksjer i Statoil ASA.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 10

Stortinget ber Regjeringen i forslaget til statsbudsjettet for 2003 fremme forslag om fritak for formuesskatt på næringsaktiva.

22. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til meldingen og råror Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med den bebudede virkemiddelmeldingen eller i forbindelse med statsbudsjettet 2003 fremme forslag om å etablere nye landsdekkende såkornfond.

II

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2003 fremme forslag om å øke bevilgningen til Argentum fondsinvesteringer som et virkemiddel for å øke tilgangen på risikokapital for norsk næringsliv.

III

Stortinget ber Regjeringen om å utrede behovet for og organiseringen av regionale fond av betydelig stør-

relse knyttet til hver landsdel som kan bidra til økt kapitaltilgang for private bedrifter i distriktene og i næringsssvake områder. Saken bes lagt fram for Stortinget innen 1. februar 2003.

IV

Stortinget ber Regjeringen utrede behovet for og organiseringen av et statlig strukturfond av betydelig størrelse som på kommersielle vilkår kan bidra når norske bedrifter trenger økt kapitalstyrke, jf. komiteens merknader i Innst. S. nr. 264 (2001-2002). Utredningen bes lagt fram i forbindelse med den bebudede virkemiddelmeldingen.

V

Stortinget ber Regjeringa kome attende til Stortinget med ei eiga sak om ulike modeller for ei meir profesjonell utøving av statens eigarskap.

VI

St.meld. nr. 22 (2001-2002) - om et mindre og bedre statlig eierskap - vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 13. juni 2002

Olav Akselsen
leder

Øystein Hedstrøm
ordfører

Ivar Kristiansen
sekretær